

8. රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය සහ අයවැය කටයුතු

8.1 සමස්ත තීර්ණයන් සහ ප්‍රතිපත්ති කාර්ය සාධනය

1999 රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල කැපී පෙනෙන දියුණුවක් දක්නට ලැබුණි. සමස්ත අයවැය හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 9.2 සිට 1999 දී සියයට 7.5 දක්වා අඩු වූ අතර වර්තන ගිණුමේ හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 2.4 සිට 1999 දී සියයට 1 දක්වා අඩු විය. මෙය 1995 සිට 1997 කාලය තුළ මුද්‍රණපමුණුවාගත හැකි වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය රජය විසින් සාර්ථක ලෙස යළි ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම පිළිබඳව කරයි. වර්තන වියදම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 19.6 සිට 1999 දී සියයට 18.7 දක්වා අඩු වීම රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ මෙම දියුණුවට ප්‍රධාන ලෙස දායක විය. බදු ආදායමේ වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණ අතර එය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 දී පැවති සියයට 14.5 සිට 1999 දී සියයට 14.9 දක්වා වැඩි විය. මෙම ප්‍රතිඵලය අත් කර ගනු ලැබූයේ දේශීය හා විදේශීය පරිසරයෙහි පැවති අසීරුතාවයන්ද මධ්‍යයේය. 1995 සිටම පොලී වියදම් රහිත වර්තන වියදමිනි අඩු වීමක් දක්නට ලැබුණි. පුද්ගලික අංශය ප්‍රමුඛ කොට ගත් උද්ධමනකාරී නොවන ආර්ථික වර්ධනයක් අත්පත් කර ගැනීමට සහාය වීම පිණිස රාජ්‍ය මූල්‍ය විනයක් පවත්වා ගැනීමට රජයේ ඇති ඇපකැප වීම ඉහත වියදම් අඩුවීම මගින් තවදුරටත් ශක්තිමත් කෙරේ. වියදම් අඩු වීම විශාල ලෙස වර්තන වියදමිනි දක්නට ලැබුණ අතර රාජ්‍ය ආයෝජනයන් 1998 පැවති මට්ටමේම වාගේ පවත්වා ගන්නා ලදී. 1999 දී අයවැය හිඟයෙන් සියයට 90 ක් පමණම දේශීය අංශය තුළින් මූල්‍යණය කරන ලදී. දේශීය සම්පත් අවශ්‍යතාවය වැඩි වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බැංකු අංශයෙන් ණය ලබා ගැනීම වැඩි වූ අතර එය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 1.9 සිට 1999 දී සියයට 2.3 දක්වා වැඩි විය. 1999 දී පුද්ගලික අංශයේ ණය ගැනීම් සාපේක්ෂව මන්දගාමී ලෙස වැඩි වීම සහ බැංකු අංශය සතු විදේශ වත්කම් අඩු වීම නිසා මුදල් සැපයුම කෙරෙහි දැඩි ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑමක් සිදු නොකරම අයවැය සඳහා බැංකු අංශය තුළින් වැඩි ණය ප්‍රමාණයක් ලබා ගැනීමට හැකි විය.

රජයේ නිර්ඉතුරුම් අඩු වීම සමඟ සමස්ත අයවැය හිඟය අඩු වීම සහ රාජ්‍ය ආයෝජනය ඉහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනීම රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයේ දියුණුව පෙන්නුම් කරයි. රජය විසින් 2000 අයවැය මගින් ප්‍රකාශිත මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ ක්‍රමෝපායයන් සහ රජය විසින් ප්‍රකාශිත “ 21 වන සියවසේ පෙර දක්ම” මගින් 2002 වනවිට සමස්ත අයවැය හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 5 දක්වා අඩු කිරීමටද, 2010 වනවිට සියයට 3 දක්වා අඩු කිරීමටද ඉලක්ක කර ඇත. 2002 වනවිට රජයේ ඉතුරුම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 4 දක්වා වැඩි කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. ආදායම් තමාසතාවය වැඩි කිරීම, වර්තන වියදම් හි වැඩි වීම සීමා කිරීම සහ මනා මූල්‍ය

කළමනාකරණයක් ලෙස කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය රාජ්‍ය මූල්‍ය ගැලපුම් සිදු කිරීම තුළින් මැදිකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය සැලැස්මෙහි වැඩි දියුණු වීමක් අපේක්ෂා කෙරේ. මේ අතර පුද්ගලික අංශය ප්‍රමුඛ කොටගත් ආර්ථික වර්ධනයක් ලබා ගැනීම සඳහා යෝග්‍ය වූ පරිසරයක් ඇති කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජන දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 8 වඩා ඉහළ මට්ටමකින් පවත්වාගෙන යෑමට බලාපොරොත්තු වේ.

1999 දී රජයේ බදු අය කිරීමේ ක්‍රමෝපායයන් මගින් ආර්ථිකයේ මැදිකාලීන ව්‍යුහාත්මක ගැටළු නිරාකරණය කරන අතරම රජයේ කෙටිකාලීන ආදායම් පරමාර්ථයන් ළඟා කර ගැනීම සඳහා අදාළ පියවරද ගන්නා ලදී. 1999 දී බදු ක්‍රමයේ ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ ප්‍රධාන ව්‍යුහාත්මක ක්‍රමසංස්කරණය වූයේ තීරු බදු ව්‍යුහය තවදුරටත් විධිමත් කිරීමයි. ජාතික ආරක්ෂක බද්ද සහ නිෂ්පාදන බදු යනාදිය ඉහළ ආදායමක් පවත්වා ගැනීම සඳහා උපයෝගී කර ගන්නා ලදී. මේ අතර මැදිකාලීනව බදු ආදායමේ වර්ධනය ආරථිකයේ වර්ධනය හා සමගාමීව පවත්වා ගැනීම සඳහා බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කරන ලදී. මේ සමගම ආර්ථිකයේ තෝරා ගත් ප්‍රමුඛ අංශයන්හි ආයෝජනය වැඩි කිරීම සඳහා බදු තවදුරටත් විධිමත් කරන ලදී.

තීරු බදු ව්‍යුහය විධිමත් කිරීම යටතේ සියයට 10, 20 සහ 35 ලෙස පැවති බදු අනුපාතයන් තුනක් සහිත තීරු බදු ව්‍යුහය සියයට 5, 10 සහ 30 යන බදු අනුපාතයන් ලෙස සංශෝධනය කරන ලදී. අමු ද්‍රව්‍ය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ නිෂ්පාදනය කරනු නොලබන යන්ත්‍රසූත්‍ර සියයට 5 ක බදු අනුපාතය යටතට ගන්නා ලද අතර සියයට 10 ක බදු අනුපාතයට ආහාර ද්‍රව්‍ය අඩංගු වේ. බොර තෙල් සහ බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සියයට 30 බදු අනුපාතය යටතට ගන්නා ලද අතර, මෝටර් රථ වාහන සඳහා සියයට 30 ඒකීය තීරු බදු අනුපාතයක් පනවන ලදී. 1999 දී පෙට්‍රෝල් මෝටර් රථ සඳහා නිෂ්පාදන බදු පනවන ලද අතර එමගින් එම වාහන සඳහා මුළු බදු ගෙවීම් සියයට 73 මට්ටමට ගෙන එන ලදී. බස්, ලොරි, වැනි වාහන හැර ඩීසල් මෝටර් රථ සඳහා නිෂ්පාදන බදු සියයට 10 කින් වැඩි කරන ලද අතර එමගින් එම මෝටර් රථ වාහන සඳහා වන මුළු බදු ගෙවීම් සියයට 172 දක්වා වැඩි කරන ලදී. බෙහෙත් වර්ග, සංඛිච්චිත උපකරණ සහ ප්‍රවාහන භාණ්ඩ තීරු බදු රහිත කාණ්ඩයන් යටතට ගන්නා ලදී. කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ සඳහා සියයට 35 තීරු බදු අනුපාතයක් පවත්වාගෙන යෑම මගින් එම නිෂ්පාදන සඳහා ඉහළ ආරක්ෂණයක් ලබා දෙන ලදී.

ජාතික ආරක්ෂක බද්ද සියයට 4.5 සිට සියයට 5.5 දක්වා වැඩි කිරීම, සිගරට් සහ මත්පැන් සඳහා වූ නිෂ්පාදන බදු වැඩි කිරීම සහ මෝටර් රථ වාහන සඳහා වූ තීරු බදු අඩු කිරීම සමගම එමගින් බදු ආදායමට වන බලපෑම විධිමත් කිරීම සඳහා සියළුම ආනයනික වාහන සඳහා සියයට 10 ක අමතර නිෂ්පාදන බද්දක් පැනවීම වැනි බදු වෙනස් කිරීම් ආර්ථික වර්ධනයට සමගාමීව බදු ආදායම් වර්ධනය පවත්වා ගැනීමට උපකාර වනු ඇත. ජාත්‍යන්තරව පිළිගත්, මධ්‍යසාර ප්‍රතිශතය මත බදු අය කිරීම, බියර් නිෂ්පාදන සඳහා හඳුන්වාදීම මගින් නිෂ්පාදන බදු විධිමත් කරන ලදී.

භාණ්ඩ හා සේවා බදු පරිපාලනය එම බදු ආපසු

ගෙවීමේ ක්‍රමය වෙනස් කිරීමත් සමඟ තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. අපනයනකරුවන් විසින් අපනයන සැකසුම් සඳහා කරනු ලබන ආනයනයන් සඳහා වූ භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද ප්‍රමාද වී ගෙවීමට පහසුකමක් ලබා දුන් අතර ආනයනය කරනු ලැබූ අමු ද්‍රව්‍ය සඳහා ගෙවීමට ඇති භාණ්ඩ හා සේවා බදු ආපසු ගෙවීම සිදු කරන ලදී. මුලින් පැවති බදු ආපසු ගෙවීමේ ක්‍රමය යටතේ අපනයනකරුවන්ට බදු ආපසු ගෙවීම ඔහු විසින් ආනයන ලියකියවිලි දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ විට වෙක්පත් මගින් එම අපනයනකරු තමට සිදු කරන ලදී. මෙම බදු ආපසු ගෙවීමේ ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පිළිවෙල යටතේ එම පහසුකම අයථා ලෙස භාවිතා කිරීමට ඇති හැකියාව නිසා 1999 දී බදු ආපසු ගෙවීමේ ක්‍රමය සංශෝධනය කරන ලදී. මේ අනුව වෙක්පත් වෙනුවට වවුචර් ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙනු ලැබූ අතර ඒ යටතේ දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් බදු ආපසු ගෙවීමේදී ශ්‍රී ලංකා රේගුව තමට වවුචරයක් නිකුත් කරනු ලබන අතර එහිදී ගෙවීමට ඇති භාණ්ඩ හා සේවා බදු වගකීමෙන් ඉවත් කෙරේ. මෙයට අමතරව වර්ෂය තුළ කෙණ්‍ර විගණනයන් වැඩි කිරීම මගින් බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කළේය. මේ අනුව විශාලම බදු ගෙවන්නන් 150 සහ විශාලම බදු ආපසු ගෙවීම් 100 ආවරණය කරමින් විගණන කටයුතු සිදු කරනු ලැබිණි. දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව 2000 වසරේ සිට විශාලම බදු ගෙවන්නන් 1,500 සහ විශාලම බදු ආපසු ගෙවීම් 1,000 ආවරණය වන ලෙස විගණනයන් පුළුල් කිරීමට අදහස් කර සිටී.

මේ අතර දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ පවතින බදු නීති පරීක්ෂා කර බැලීම සඳහා බදු පිළිබඳ ප්‍රවීණ පුද්ගලයින්ගෙන් සමන්විත කමිටුවක් පත් කරන ලදී.

ප්‍රාග්ධන සහ ණය වෙළඳපොළ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා 1999 දී තවදුරටත් රාජ්‍ය මූල්‍ය දිරි දීම ලබා දෙන ලදී. ඒ අතර ලැයිස්තුගත කරනු ලැබූ ණයකර සහ ණයපත් සඳහා කරනු ලබන පොලී ගෙවීම් මත පැවති සියයට 10 ක රඳවා ගැනීමේ බද්ද ඉවත් කිරීම, ණයකර, පොරොන්දු පත්‍ර සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ පොරොන්දු පත්‍ර වැනි ලේඛනගත කරනු ලැබූ ණය උපකරණ නිකුත් කිරීමේදී අය කරනු ලබන මුද්දර බද්ද අහෝසි කිරීම සහ කොටස් හිමිකම් පිළිබඳ බලපත්‍ර (Share Warrants) සහ ව්‍යුත්පන්න සාධන පත්‍ර (Derivative Instruments) මත වූ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්දෙන් නිදහස් කිරීම සඳහන් කළහැක. කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළෙහි ලැයිස්තුගත කිරීමට බලාපොරොත්තු වන සමාගම් සඳහා ලබා දී තිබූ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්දෙන් නිදහස් කිරීමේ සහනය 2000 මාර්තු දක්වා තවත් වර්ෂයකින් දීර්ඝ කරන ලදී.

තොරතුරු තාක්ෂණය සහ කර්මාන්ත හා ඉදි කිරීම් අංශයන් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා රජයේ ක්‍රමෝපායයන් 1999 දී තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. තොරතුරු තාක්ෂණය ප්‍රධාන ප්‍රමුඛතා අංශයන්ගෙන් එකක් වන අතර මැන වර්ෂවලදී එහි සීඝ්‍ර වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. එසේම මෙම අංශයෙහි විශාල වශයෙන් රැකියා වර්ධනය කිරීමේ හැකියාවන්ද ඇත. පරිගණක මෘදුකාංග විශේෂඥයන් පුහුණු කිරීමේ ආයතන සඳහා විශේෂ බදු දිරිගැන්වීම් ලබා දෙන ලදී. තවදුරටද, දැනට පවතින තාක්ෂණික හා වෘත්තීය පුහුණු කිරීම් ආයතන පද්ධතියෙහි තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා සහ නව තොරතුරු තාක්ෂණ මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීමටද අවශ්‍ය පියවර ගන්නා

ලදී. මේ අතර ප්‍රාදේශීය කාර්මීකරණය සහ උසස් තාක්ෂණය සංවර්ධන කිරීම සඳහා ලබා දී තිබූ බදු දිරිගැන්වීම් 1999 මුල් කාලයේදී අවසන් වීමට තිබුණද එම අංශයන්හි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා දිරි දීම පිණිස එම බදු දිරි ගැන්වීම් තවදුරටත් දීර්ඝ කරනු ලැබිණි. පුහුණු කිරීමේ කටයුතු සඳහා පුද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය දිරි ගැන්වීම සඳහා ප්‍රමුඛතා අංශයන්හි (ඇඟළුම්, මැණික්, ස්වර්ණාභරණ, විද්‍යුත් සහ පරිගණක මෘදුකාංග) පුහුණු කිරීම් සහ ඵලදායීතාවය වැඩි කිරීම සඳහා දායක වන ආයතනවලට වසර 5 ක බදු විරාමයක් ලබා දෙන ලදී. ඉදි කිරීමේ කර්මාන්තය සඳහා යන්ත්‍රසූත්‍ර නිරූ බදු රහිතව ආනයනය කිරීමට අවශ්‍ය දුන් අතර දේශීය කොන්ත්‍රාත්කරුවන් විසින් ගෙවිය යුතු ආදායම් බද්ද සියයට 35 සිට සියයට 15 දක්වා අඩු කරනු ලැබිණි. එමගින් දේශීය කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ට විදේශීය කොන්ත්‍රාත්කරුවන් හා සමාන බදු සහනයක් භුක්ති විඳීමට ඉඩ ලැබුණි. 1999 දී රජය විසින් ඉදි කිරීමේ කර්මාන්තය සඳහා ඇප අරමුදලක් පිහිටුවන ලද අතර, එමගින් කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ට ණය ලබා ගැනීමේදී තැබිය යුතු ලංසු සඳහා ඇප නැත්පතු (Bid Bonds) සහ කාර්ය සංසිද්ධි ඇපකර (Performance Bonds) සඳහා යන වියදම අඩු කර දීමට බලාපොරොත්තු වේ.

කෘෂිකාර්මික අංශය ඉහළ ප්‍රමුඛතාවයක් ලබා දිය යුතු අංශයක් ලෙස සලකමින් මෙම වර්ෂය තුළදී එම අංශයේ ඵලදායීතාවය සහ පදනම දියුණු කිරීම සඳහා කටයුතු කරන ලදී. කෘෂිකාර්මික ඵලදාව වැඩි කිරීමේ බාධකය ගුනාත්මක බීජ හිඟකම ලෙස හඳුනා ගනු ලැබ ඇති අතර ඒ අනුව රජය විසින් දැනට පවතින බීජ නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථාන ශක්තිමත් කිරීමේ කාර්යය නොකඩවා කරගෙන යන ලදී. මේ අතර කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන පදනම ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා ග්‍රාමීය කෘෂි කර්මාන්තය නවීකරණය කිරීමට රජය විසින් ගොවි ගම්මාන පිහිටුවන ලදී. ගම්පොල, දඹුල්ල, වවුනියාව සහ කලාවැව මැතිවරණ කොට්ඨාශවල ගොවි ගම්මාන හතරක් පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික යටිතල පහසුකම් දියුණු කරන ලද අතර හම්බන්තොට, බුලත්සිංහල, අම්පාර සහ කුරුණෑගල මැතිවරණ කොට්ඨාශවල තවත් ගොවි ගම්මාන 4 ක් පිහිටුවීමට ස්ථාන හඳුනාගෙන ඇත. තවදුරටත් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන අලෙවිය දියුණු කිරීම සඳහා අලෙවි මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීමට මුලිකත්වයද දෙන ලදී. 1994 දී නැවත ආරම්භ කරන ලද පොහොර සහනාධාර වැඩසටහන 1999 දීද යුරියා පොහොර සඳහා ලබා දුණි. කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ සඳහා නිරූ බදු අනුපාතය සියයට 35 මට්ටමේ පවත්වාගෙන යෑමට අමතරව ඉන්දු-ලංකා නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම යටතේ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන නිරූ බදු සහනයන් නොලබන ලැයිස්තුවට ඇතුළත් කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ නිදහස් වෙළඳ ප්‍රතිපත්තිය යටතේ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනයට ඉහළම ආරක්ෂණයක් ලබා දෙන ලදී. අයවැයට ඇති වන බලපෑම තවදුරටත් අඩු කිරීම සඳහා කෘෂිකාර්මික අංශය වාණිජමය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් කරගෙන යන ලදී. හිඟුකේගොඩ ගොවිපල සාර්ථක ලෙස පුද්ගලීකරණය කිරීමෙන් පසුව පැල්වෙනර බීජ ගොවිපල සහ අඹේවෙල සහ පට්ටිපොල පිහිටි සත්ව ගොවිපලවල් දෙකක්ද පුද්ගලීකරණය කිරීම සඳහා කටයුතු 1999 දී සිදු කරන ලදී.

රජය විසින් දිළිඳු බව තුරන් කිරීමේ වැඩසටහන නොකඩවා කරගෙන යන ලද අතර එහිදී සමාජයේ පීඩා

විදින කණ්ඩායම් කේන්ද්‍රීය කර ගන්නා ලදී. ප්‍රධාන දිළිඳු බව තුරන් කිරීමේ වැඩසටහන වන සමෘද්ධි වැඩසටහන යටතේ පවුල් දශ ලක්ෂ 2 ක් (ජනසවිස වැඩසටහන යටතේ සිටි පවුල් 450,000 ද ඇතුළත්ව) ආවරණය කරන ලදී. 1999 දී මෙම වැඩසටහනට ගිය වියදම රුපියල් බිලියන 8 කට වඩා මදක් වැඩි විය. උතුරු සහ නැගෙනහිර අනාථ වූ පවුල් 154,932 ක් වියළි සලාක වැඩසටහන යටතේ ආවරණය කරන ලදී. 1999 අයවැය මගින් නොදියුණු ප්‍රදේශවල මව්වරුන්ට හා ළමයින්ට පෝෂණ පරිපූරක ලබා දීමේ වැඩසටහනක් හඳුන්වා දෙන ලදී. පෝෂණ වැඩසටහන යටතේ පවුල් 80,718 ක් පෝෂණ පහසුකම් ලබා ගැනීම සිදු කරන ලදී. ඊට අමතරව සෑම පාසල් ශිෂ්‍යයෙකුටම ලබා දෙන පාසැල් නිල ඇඳුම්, පාසැල් පොත්පත් සහ වාර ප්‍රවේශ පත්‍ර ලබා දීම 1999 දීද සිදු කරන ලදී. සමෘද්ධි වැඩසටහන යටතේ සහනාධාර ලබා ගන්නා පවුල් සංඛ්‍යාව 15,000 කින් වැඩි වීම සහ වියලි සලාක සහනාධාර යටතේ පවුල් 30,000 ක් 1999 වසර තුළදී වැඩි වීම කනස්සල්ලට කරුණක් වන අතර ප්‍රධාන සහනාධාර වැඩසටහන්වල ප්‍රතිලාභීන් තෝරා ගැනීමේ විධිමත් ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබිඹු කර දෙයි. තවදුරටත් පාසැල් නිල ඇඳුම් සහ පොත්පත් වැනි ඉලක්ක කර නොමැති සහනාධාරයන් විධිමත් කිරීම මගින් රාජ්‍ය අරමුදල් මත වන අනවශ්‍ය ජීවන අඩුකර ගත හැක.

රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයක් ඇති කිරීම සඳහා ගනු ලැබූ පියවරයන් නිසා 1999 දී රජයට වර්තන වියදම් වැඩි වීම පාලනය කිරීමට හැකි විය. වැටුප් හා වේතන, විශ්‍රාම වැටුප් සහ පොලී වියදම් හැර අනෙකුත් වර්තන වියදම් සඳහා සියයට 2 ක වියදම් කපා හැරීමක් සිදු කරන ලදී. මෙම වර්තන වියදම් කපා හැරීම රජයේ ආයතන හා සංස්ථා ඇතුළත්ව සියළුම කාර්යාලවලට පනවන ලදී. මෙයට අමතරව රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහනෙහි සියයට 3 ක වියදම් ඉතිරියක් බලාපොරොත්තු වූ අතර පෙර අත්දැකීම්වලට අනුව ප්‍රාග්ධන වියදම්වල උපයෝජනය සියයට 10 ක් පමණ වේ. 1999 දී මහා භාණ්ඩාගාරයේ මූල්‍ය කළමනාකරණ කටයුතු තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලද අතර මේ යටතේ රාජ්‍ය ආයතනවල ගිණුම්හි මුදල් ශේෂ අවම කිරීම මෙන්ම විශේෂයෙන්ම ආරක්ෂක අංශයද ඇතුළත්ව රාජ්‍ය ආයතනවලට බැංකු අයිතා පහසුකම් ලබා දීම සීමා කරන ලදී. බොහෝ රජයේ දෙපාර්තමේන්තු සහ ආයතන එම සේවාවන් සඳහා අයකරනු ලැබූ ගාස්තු අඩුවීම නිසා තම සේවාවන් අලෙවියෙන් ලබන ආදායම ප්‍රමාණවත් නොවීය. මේ නිසා සියළුම රජයේ සේවාවන් සඳහා වන ගාස්තු සියයට 20 කින් වැඩි කිරීමට රජය තීරණය කරන ලද අතර තැපැල් ගාස්තු සියයට 40 කින් වැඩි කරන ලදී. මෑත කාලය තුළදී තැපැල් ගාස්තු සංශෝධනය කිරීම නිසා තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙහෙයුම් පාඩු අඩු කර ගැනීමට හැකි විය. දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවද මෙලෙසම මෙහෙයුම් පාඩු ලැබූවද ගාස්තු වැඩි කිරීම සඳහා වූ යෝජනාව ක්‍රියාත්මක කිරීමට නොහැකි විය. 1996 සිටම ගාස්තු නොවෙනස්ව පැවතීම, මෙහෙයුම් කටයුතුවල දුර්වලතා සහ අධික වර්තන වියදම් දුම්රිය සේවාව දියුණු කිරීමට ඇති ප්‍රධාන බාධක වේ. කෙසේ වුවද, ගාස්තු වැඩි කිරීම පමණක් මගින් දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවේ සංකීර්ණ ගැටළු විසඳීමට නොහැකිය. රටෙහි දුම්රිය සේවාව දියුණු කිරීම සඳහා පූර්ණ ප්‍රතිව්‍යුහගත වැඩසටහනක අවශ්‍යතාවය පෙන්නුම් කෙරේ.

1999 වර්ෂයේදී රජයේ ණය ගැනීම්වල වෙළඳපොළ තැම්පාව තවදුරටත් වැඩි කිරීම සහ රජයේ ණය සඳහා මැදි හා දිගුකාලීන වෙළඳපොළ දියුණු කිරීම සිදු කරන ලදී. රජයේ ණය කළමනාකරණ උපාය මාර්ගයන්හිදී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මත වැඩි බලාපොරොත්තු තැබීම මගින් මෙය සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව 1999 දී රජයේ මුළු දේශීය ශුද්ධ ණය ගැනීම් වලින් සියයට 70 ක්ම භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් ලබාගන්නා ලදී. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල පරිනත වීමේ කාලය 1998 පැවති වසර 4 සිට 1999 දී වසර 6 දක්වා වැඩි කරන ලදී. වසර 6 ට වඩා වැඩි පරිනත බවක් සහිත භාණ්ඩාගාර නිකුත් කිරීම තාක්ෂණික ගැටළු නිසා වැළකින. ඉදිරියේදී සැලසුම් කර ඇති ලේඛණ රහිත ණය උපකරණ ක්‍රමය යටතේ මෙම ගැටළුව මග හැරී යනු ඇත.

රජයේ ණය වෙළඳපොළ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා 1999 දී පියවරයන් කීපයක් ගන්නා ලදී. 1998 දී අත්හද බැලීමක් ලෙස හඳුන්වා දුන් විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් ලංසු තැබීමේ ක්‍රමය 1999 සිට මෙහෙයුම් ආරම්භ කරන ලදී. මෙම ක්‍රමය ප්‍රාථමික වෙළඳපොළේ වෙන්දේසිවල ප්‍රතිඵල ප්‍රාථමික වෙළඳුන්ට නිකුත් කිරීමටද උපයෝගී කර ගන්නා ලදී. ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාරයන් අනුව යමින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා දින අනුව බිල්පත් වල පරිනත කාලය ගණනය කිරීමේ ක්‍රමය හඳුන්වා දෙන ලද අතර එමගින් ප්‍රාථමික නිකුතු සහ ද්විතීය වෙළඳපොළේ අලෙවි කටයුතු දියුණු කිරීමට අදහස් කරනු ලැබේ. ඒ අනුව මාස 3, මාස 6 සහ මාස 12 බිල්පත් වෙනුවට පිළිවෙලින් දින 91, දින 182 සහ දින 364 සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කරන ලදී. රජයේ ණය උපකරණ වල වෙළඳපොළ කටයුතු දියුණු කිරීම සඳහා දිගුකාලීන අවශ්‍යතාවයක්ව පැවති ලේඛණ රහිත සුරැකුම්පත් ක්‍රමය හඳුන්වා දීමේ මූලික කටයුතු සම්පූර්ණ කරන ලදී. දේශීය ණය කළමනාකරණය සහ විවට වෙළඳපොළ කටයුතු දියුණු කිරීම සඳහා ගනු ලැබූ තවත් ප්‍රධානම පියවර ලෙස මූල්‍ය මෙහෙයුම් ඒකකය ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම හඳුන්වා දිය හැක. 1999 දී මූල්‍ය මෙහෙයුම් ඒකකය අහෝසි කරන ලද අතර ඒ වෙනුවට කමිටු 3 ක් පත් කරන ලද අතර ඒවා තමී ද්‍රවශීලතාවය තක්සේරු කිරීමේ කමිටුව, විවට වෙළඳපොළ මෙහෙයුම් කමිටුව සහ දේශීය ණය කළමනාකරණ කමිටුව වේ. මෙම කමිටුවලට නියම කරන ලද ප්‍රධාන වගකීම් වන්නේ වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාවය තක්සේරු කිරීම, වෙළඳපොළ කටයුතු කෙරෙහි මහ බැංකුවේ මැදිහත් වීමේ අවශ්‍යතාවය තක්සේරු කිරීම සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, රුපියල් ණය සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මගින් දේශීය වෙළඳපොළෙන් ණය ලබා ගැනීමේදී එම ණය උපකරණවල චටිතාකම, සංයුතිය සහ පරිනත වීමේ කාලය තීරණය කිරීමයි. ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ සඳහා වෙළඳ ජාලයක් පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික කටයුතු 1999 දී සම්පූර්ණ කරන ලදී. මෙම ප්‍රාථමික වෙළඳ කටයුතු සඳහා ඒ සඳහාම වෙන් කරන ලද ප්‍රාග්ධනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 150 ක් අවශ්‍ය වේ. දැනට ප්‍රාථමික වෙළඳුන් 18 වෙළඳපොළෙහි මෙහෙයුම් කටයුතුවල නිරත වන අතර නව ක්‍රමය හඳුන්වා දුන් පසුව මෙම සංඛ්‍යාව ඉන් භාගයකට අඩු කිරීමට අදහස් කෙරේ. ණය වෙළඳපොළ කටයුතු දියුණු කිරීම සඳහා තවත් ඉඩකඩ ඇති අතර ණය වෙළඳපොළ කටයුතු ප්‍රාදේශීයකරණය කිරීම, සම්පූර්ණ ලේඛණ රහිත ක්‍රමයන් හඳුන්වා දීම, රාජ්‍ය ණය සුරැකුම්පත් කොටස් වෙළඳපොළෙහි ගණුදෙනු කිරීම, රාජ්‍ය ණය සුරැකුම්පත් හුවමාරුවීම් පරීක්ෂා කිරීමේ ක්‍රමයක්

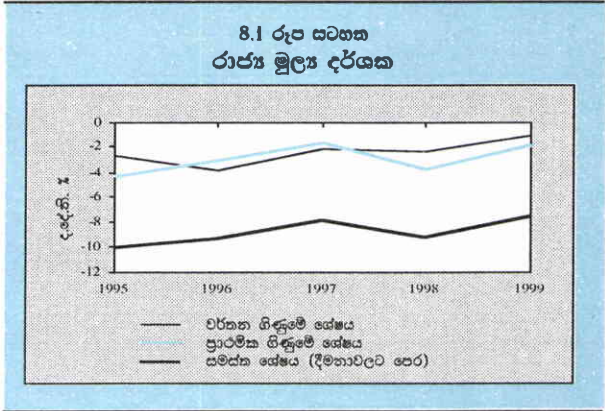
හඳුන්වා දීම සහ රාජ්‍ය ණය වෙළඳපොළට විදේශීය ආයෝජකයින්ට ඇතුළු වීමට ඉඩ දීම මෙම කටයුතු යටතට ගැනේ. මෙම ක්‍රියා මාර්ග ද්විතීය වෙළඳපොළ කටයුතු දියුණු කිරීමට උදව් කරනු ලබන අතර එමගින් ණය කළමනාකරණය විධිමත් කිරීමටද හැකි වේ.

රජය පිසින් නිකුත් කරන ලද ප්‍රකාශන කීපයක් නිසා මෑත කාලයේදී රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල විනිවිද භාවය වැඩි දියුණු විය. “ බජට් ඇට් අ ග්ලාන්ස්” (Budget at a Glance) එම ප්‍රකාශනයේ නමින්ම සඳහන් කර ඇති පරිදි අයවැය යෝජනා, රාජ්‍ය ආයෝජන හා සංවර්ධන වැඩසටහන් සහ ඉලක්ක කර ගත් කණ්ඩායම් සහ අංශයන්ට ලබා දී ඇති රාජ්‍ය මූල්‍ය දිරිදීමද ඇතුළත්ව අයවැය සංක්ෂිප්තව ඉදිරිපත් කර ඇත. මීට අමතරව එම ප්‍රකාශනය මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙහි දිශාව සහ ආර්ථිකයේ විවිධ අංශයන්හි සංවර්ධන වැඩසටහන් පිළිබඳවද කරුණු ඉදිරිපත් කර ඇත. වසර මැදදී ප්‍රකාශ කරන ලද “ රාජ්‍ය මූල්‍ය උපනති” ප්‍රකාශනය මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ සංවර්ධනය පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට අමතරව ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණයන්හි පුළුල් ප්‍රතිපත්තීන් පිළිබඳවද ප්‍රකාශ කොට ඇත. එමෙන්ම අවශ්‍ය වුවහොත් අදාළ වර්ෂය සඳහා ප්‍රකාශ කර ඇති රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් සංශෝධනය කිරීමටද මෙම ප්‍රකාශනයෙන් අවස්ථාව ලැබේ. “ පාත් වු ඩිවලප්මන්ට් ” (Path to Development) නම් වූ ප්‍රකාශනය මගින් රජයේ මධ්‍යකාලීන ආයෝජන සැලැස්ම වඩා දියුණු ආකාරයට ඉදිරිපත් කර ඇත. රජයේ අයවැය ඇස්තමේන්තු ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රතිව්‍යුහගත කරන ලද අතර එමගින් ජනතාවට අයවැය පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමේ විනිවිද භාවය දියුණු කර ඇත. මෙම ප්‍රකාශනයට ඇතුළත් කර ඇති නවාංග ලෙස අයවැය ඇස්තමේන්තු සැකසීම සඳහා උපයෝගී කර ගන්නා ලද ආර්ථික සහ වෙනත් උපකල්පනයන් සමග අයවැය ඇස්තමේන්තු කල ක්‍රමයන් පිළිබඳව පැහැදිලි කිරීමේ සටහන් හඳුන්වා දිය හැක. තවදුරටත් එම ප්‍රකාශනය රජයේ අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු, ආයතන සහ සංස්ථා පිළිබඳ සංක්ෂිප්ත තොරතුරු සරල ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇත.

8.2 අයවැය තත්ත්වය

1998 වර්ෂයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල පැවති අයහපත් තත්ත්වයට පසුව රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකග්‍රතාවය ඇති කිරීම සඳහා ගනු ලැබූ දඩි ප්‍රයත්නයන් පිළිබිඹු කරමින් 1999 වර්ෂයේ අයවැය කටයුතුවල යහපත් ක්‍රියාකාරිත්වයක් දක්නට ලැබුණි. ප්‍රදානයන්ට පෙර සමස්ත අයවැය හිඟය 1998 පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 93,147 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 82,961 දක්වා අඩු විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සමස්ත අයවැය හිඟය පෙර වර්ෂයේ පැවති සියයට 9.2 සිට 1999 දී සියයට 7.5 දක්වා අඩු විය. ආදායම වැඩි කිරීමට සහ රජයේ වියදම අඩු කිරීමට දරු ප්‍රයත්නයන් නිසා රජයට 1999 දී අයවැය හිඟය අඩු කර ගැනීමට හැකි විය. බදු ආදායමේ වර්ධනය නිසා 1999 දී මුළු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 195,905 ක් වූ අතර දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස එය 1998 පැවති සියයට 17.2 සිට 1999 දී සියයට 17.6 දක්වා වැඩි විය. බදු ආදායම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 දී පැවති සියයට 14.5 සිට 1999 දී 14.9 දක්වා වැඩි විය. මේ සමගම රුපියල් දශ ලක්ෂ 278,865 ක් වූ මුළු වියදම සහ ශුද්ධ ණය දීම් දළ

දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 26.3 සිට 1999 දී සියයට 25.1 දක්වා අඩු විය. වර්තන වියදම් මන්දගාමී ලෙස වැඩි වූ නිසා දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස එය 1998 පැවති සියයට 19.6 සිට 1999 දී සියයට 18.7 දක්වා අඩු වූ අතර එය මුළු වියදම් සහ ශුද්ධ ණය දීම්වල අඩු වීමට හේතු විය. 1999 අයවැය මගින් වර්තන වියදම් කපා හැරීම, එම වියදම් විධිමත්ව අධීක්ෂණය කිරීම සහ මූල්‍ය කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීම හේතුවෙන් වර්තන වියදම්හි වර්ධනය පාලනය කළහැකි විය. ආදායම් වැඩි වීම සහ වර්තන වියදම් මන්දගාමී ලෙස වර්ධනය වීම නිසා අයවැයෙහි වර්තන ශිඤ්ඤමේ හිඟය 1998 පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 24,616 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 11,365 දක්වා අඩු විය. ආර්ථිකයේ දේශීය ඉතුරුම් ඉහළ නැංවීම සඳහා දායක වෙමින් රජයේ නිර්ඉතුරුම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 2.4 සිට 1999 දී සියයට 1 දක්වා පහත වැටුණි. මේ අතර ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ වාණිජමය රාජ්‍ය ආයතනයන්ට කරනු ලබන ණය දීම් වලින් සමන්විත රාජ්‍ය ආයෝජන 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,864 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 71,142 වුවද දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස එය 1998 දී පැවති සියයට 6.7 හා සසඳන විට 1999 දී සියයට 6.4 දක්වා අඩුවිය. 1999 අයවැය මගින් ඉලක්ක කරන ලද රාජ්‍ය ආයෝජන වූයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 7.3 කි.

අයවැය හිඟය පියවීමේදී 1999 දී විදේශීය ණය සහ ප්‍රදානයන්ගෙන් සමන්විත විදේශීය සම්පත් උපයෝජනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,951 ක් වූ අතර 1999 දී එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 17,397 ක් විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස විදේශීය සම්පත් උපයෝජනය 1998 පැවති සියයට 1.7 සිට 1999 දී සියයට 0.7 දක්වා අඩු විය. 1999 අයවැය මගින් අපේක්ෂිත විදේශීය සම්පත් උපයෝජනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 20,283 ක් වූ අතර එය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 1.8 ක් විය. පුද්ගලිකරණ වැඩසටහන මගින් 1999 දී ලැබූ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 134 ක් වූ නමුත් 1999 අයවැය මගින් අපේක්ෂිත ආදායම වූයේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,000 කි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේශීය ණය ගැනීම් 1998 මුළු දේශීය ණය ගැනීම් වන රුපියල් 71,362 සමඟ සැසඳීමේදී 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,514 කින් වැඩිවිය.

8.1 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ සම්පිණ්ඩනය

රුපියල් දශලක්ෂ

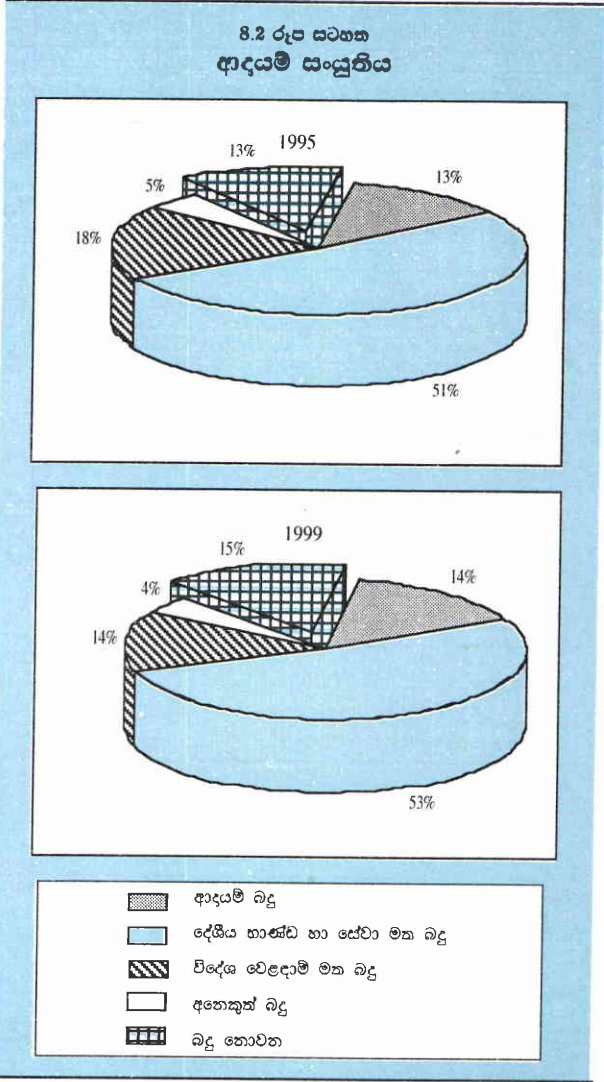
	1995	1996	1997	1998	1999		2000
					අනුමත ඇස්තමේන්තු	තාවකාලික	
මුළු ආදායම	136,258	146,279	165,036	175,032	214,320	195,905	233,974
බදු ආදායම	118,543	130,202	142,512	147,368	185,410	166,029	201,766
බදු නොවන ආදායම	17,715	16,077	22,524	27,664	28,910	29,877	32,208
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම් අඩු කළ පසු ණයදීම්	203,483	218,659	235,097	268,179	283,263	278,865	329,831
වර්තන	154,159	175,148	184,749	199,648	199,205	207,271	226,751
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණයදීම්	49,324	43,511	50,348	68,532	84,058	71,594	103,080
රාජ්‍ය ආයෝජන	52,809	45,973	51,260	68,278	84,556	71,142	102,261
වෙනත් ප්‍රාග්ධන	-3,486	-2,463	-912	253	-498	452	819
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය / හිඟය (-)	-17,901	-28,869	-19,714	-24,616	15,115	-11,365	7,223
ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තය / හිඟය (-)	-29,000	-23,457	-14,815	-38,250	-9,163	-20,837	-26,809
සමස්ත අයවැය හිඟය (ප්‍රදානයන්ට පෙර)	-67,225	-72,380	-70,061	-93,147	-68,943	-82,961	-95,857
මූල්‍යනය	67,225	72,380	70,061	93,147	68,943	82,961	95,857
විදේශ මූල්‍යනය	30,252	17,898	17,287	17,397	20,283	7,951	22,166
ශුද්ධ ණය ගැනීම	21,224	10,160	9,958	10,197	12,283	1,190	14,166
ප්‍රදානයන්	9,028	7,739	7,329	7,200	8,000	6,761	8,000
දේශීය මූල්‍යනය	33,972	49,754	30,275	71,362	40,660	74,876	43,691
වෙළෙඳපොළ	33,424	39,391	39,644	72,292	40,660	75,718	43,691
බැංකු නොවන	26,359	26,301	41,816	53,338	40,660	49,723	43,691
බැංකු	7,065	13,090	-2,171	18,954	-	25,995	-
මූල්‍ය අධිකාරිය	7,662	9,873	-13,991	5,609	-	20,807	-
වාණිජ බැංකු	-597	3,217	11,820	13,346	-	5,188	-
අනෙකුත් ණය ගැනීම්	548	10,363	-9,369	-930	-	-842	-
පෞද්ගලීකරණ ලැබීම්	3,001	4,728	22,499	4,389	8,000	134	30,000
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්							
මුළු ආදායම	20.4	19.0	18.5	17.2	18.5	17.6	18.7
බදු ආදායම	17.8	17.0	16.0	14.5	16.0	14.9	16.1
බදු නොවන ආදායම	2.7	2.1	2.5	2.7	2.5	2.7	2.6
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම් අඩු කළ පසු ණයදීම්	30.5	28.5	26.4	26.3	24.5	25.1	26.3
වර්තන	23.1	22.8	20.8	19.6	17.2	18.7	18.1
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණයදීම්	7.4	5.7	5.7	6.7	7.3	6.4	8.2
රාජ්‍ය ආයෝජන	7.9	6.0	5.8	6.7	7.3	6.4	8.2
වෙනත් ප්‍රාග්ධන	-0.5	-0.3	-0.1	-	-	-	0.1
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය / හිඟය (-)	-2.7	-3.8	-2.2	-2.4	1.3	-1.0	0.6
ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තය / හිඟය (-)	-4.3	-3.1	-1.7	-3.8	-0.8	-1.9	-2.1
සමස්ත අයවැය හිඟය (ප්‍රදානයන්ට පෙර)	-10.1	-9.4	-7.9	-9.2	-6.0	-7.5	-7.6
මූල්‍යනය	10.1	9.4	7.9	9.2	6.0	7.5	7.6
විදේශ මූල්‍යනය	4.5	2.3	1.9	1.7	1.8	0.7	1.8
ශුද්ධ ණය ගැනීම	3.2	1.3	1.1	1.0	1.1	0.1	1.1
ප්‍රදානයන්	1.4	1.0	0.8	0.7	0.7	0.6	0.6
දේශීය මූල්‍යනය	5.1	6.5	3.4	7.0	3.5	6.7	3.5
වෙළෙඳපොළ	5.0	5.1	4.5	7.1	3.5	6.8	3.5
බැංකු නොවන	3.9	3.4	4.7	5.2	3.5	4.5	3.5
බැංකු	1.1	1.7	-0.2	1.9	-	2.3	-
මූල්‍ය අධිකාරිය	1.1	1.3	-1.6	0.6	-	1.9	-
වාණිජ බැංකු	-0.1	0.4	1.3	1.3	-	0.5	-
අනෙකුත් ණය ගැනීම්	0.1	1.3	-1.1	-0.1	-	-0.1	-
පෞද්ගලීකරණ ලැබීම්	0.4	0.6	2.5	0.4	0.7	-	2.4

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

එය 1999 අයවැය මගින් ඉලක්ක කරන ලද දේශීය ණය ප්‍රමාණය වූයේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 40,660 කි. බැංකු නොවන අංශය මගින් ලබා ගත් මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 49,723 ක් වූ අතර එය 1998 දී ලබා ගත් ණය ප්‍රමාණයට වඩා රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,615 කින් අඩු විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දේශීය බැංකු නොවන අංශයෙන් ලබා ගත් ණය ප්‍රමාණය පසුගිය වර්ෂයේ පැවති සියයට 5.2 සිට 1999 දී සියයට 4.5 දක්වා අඩු විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1999 දී බැංකු අංශයෙන් ලබා ගත් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,041 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 25,995 ක් වූ අතර එය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 1.9 සිට 1999 දී සියයට 2.3 දක්වා වැඩි විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් කරනු ලැබූ මූල්‍ය ණය 1998 දී පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,609 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 20,807 දක්වා වැඩි විය. 1999 වසර අවසානයේ දී වසර 2000 ගැටළුව (Y2K) සම්බන්ධව පැවති අවිනිශ්චිතභාවය මත වාණිජ බැංකුවලට අමතර ද්‍රවශීලතාවය අවශ්‍ය වූ නිසා වාණිජ බැංකු සතුව පැවති රාජ්‍ය ණය සුරැකුම්පත් වාණිජ බැංකුවල සිට මහ බැංකුවට විතැන් වීමද මෙමගින් පිළිබිඹු වේ.

8.3 ආදායම

1999 දී එක් රැස් කර ගත් බදු ආදායම වැඩි වීම නිසා, මෑත කාලයේදී දක්නට ලැබුණු ආදායම/දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අනුපාතයේ අඩු වීමේ ප්‍රවණතාවය නවතා ගැනීමට හැකි විය. ආදායම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 දී පැවති සියයට 17.2 සිට 1999 දී සියයට 17.6 දක්වා වැඩි විය. රජයේ ආදායම 1998 පැවති සියයට 6 ක සාමාන්‍ය වර්ධන වේගය හා සැසඳීමේදී 1999 දී සියයට 12 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 195,905 ක් විය. 1999 දී නව බදු ව්‍යුහයේ සංශෝධන කීපයක් හඳුන්වා දෙනු ලැබුවද 1998 අයවැය මගින් ඉදිරිපත් කරන ලද බදු ක්‍රමයේ වෙනස්වීම් සහ විශේෂයෙන්ම භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද කේන්ද්‍රගත කර බදු පරිපාලනය වැඩි දියුණු වීම හේතුවෙන් බදු ආදායම/දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අනුපාතයක් සේ 1998 පැවති සියයට 14.5 සිට 1999 දී සියයට 14.9 දක්වා වර්ධනය විය. මේ අතර බදු නොවන ආදායම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1999 පැවති සියයට 2.7 ප්‍රමාණයේම මේ වසරේදීද පැවතිනි. ආදායම ඉහළ නැංවීමට දරන ප්‍රයත්නයන් සහ බදු ව්‍යුහයේ නම්‍යතාවය වැඩි දියුණු කිරීමට බදු පදනම පුළුල් කිරීම මෙන්ම බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා තවදුරටත් පියවර ගත යුතුව ඇත. 2000 අයවැය යෝජනා මගින් ආයෝජන මණ්ඩලය මගින් ලබා දෙන බදු සහන විධිමත් කිරීම, ආදායම් ආරක්ෂණ ඒකකයක් පිහිටුවීම, බදු පදනම පුළුල් කිරීම සහ බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීම වැනි නිවැරදි පියවරයන් ගනු ලැබේ.

බදු ආදායම

ආදායම් බදු, නිෂ්පාදන බදු, භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද සහ ජාතික ආරක්ෂක යන බදු මගින් එකතු කර ගත් ආදායම කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි වීම පිළිබිඹු කරමින් බදු ආදායම මුළු ආදායමේ අනුපාතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 84 සිට 1999 දී සියයට 85 දක්වා වැඩි විය. බදු ආදායමෙහි 1998 දී පැවති සියයට 3 ආන්තික වර්ධනය හා සැසඳීමේදී 1999 දී සියයට 13 ක වර්ධනයක් ඇති විය. බදු ආදායම ආර්ථිකයේ වර්ධන වේගයට සමානුපාතිකව වැඩි වීම පවත්වා ගැනීම සඳහා ජාතික ආරක්ෂක බදු සහ නිෂ්පාදන බදු සම්බන්ධව ඇති කරන ලද සංශෝධන 1999 බදු ආදායම වැඩි වීමට දායක වූණු පියවරයන්ගෙන් කිහිපයකි. ප්‍රතිශතාංක එකකින් පමණ වැඩි වී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 3.2 වූ භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද බදු රැස් කර ගැනීමේ වැදගත් උපකරණයක් බවට පත් වෙමින් තිබෙන

8.2 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය ආදායම් සංයුතියෙහි සම්පිණ්ඩනය

රුපියල් දසලක්‍ෂ

	1995	1996	1997	1998	1999		2000
					අනුමත ඇස්තමේන්තු	නාවකාලික	
බදු ආදායම්	118,543	130,202	142,512	147,368	185,410	166,029	201,766
ආදායම් බදු	17,161	20,751	21,548	20,429	24,192	28,228	29,230
පෞද්ගලික	7,358	7,315	8,183	8,099	9,934	9,169	11,438
සාමූහික	9,803	13,311	13,038	11,788	13,544	18,362	16,945
ජාතික රැකගැනීමේ අරමුදල	-	125	327	542	714	697	847
දේපල මත බදු	5,162	5,279	6,392	7,079	9,293	7,690	9,325
මහබැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මත බදු	1,050	1,604	1,080	-	-	-	-
දේශීය භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	70,797	77,105	86,750	91,706	120,798	102,391	136,337
පිරිවැටුම් බදු	36,429	37,631	43,492	16,166	550	1,799	2,759
නිෂ්පාදන	9,906	8,874	9,475	3,727	50	161	-
නිෂ්පාදන නොවන	7,074	9,712	13,329	7,312	500	1,635	2,759
ආනයන	19,449	19,046	20,689	5,127	-	3	-
භාණ්ඩ හා සේවා බදු	-	-	-	23,177	57,561	35,540	50,536
නිෂ්පාදන	-	-	-	5,533	11,943	10,552	12,674
නිෂ්පාදන නොවන	-	-	-	5,437	17,240	9,192	15,688
ආනයන	-	-	-	12,207	28,378	15,796	22,174
සුරාබදු	19,436	22,067	24,775	30,293	34,544	35,928	46,552
මත්පැන්	6,298	5,839	6,181	7,665	9,192	8,745	10,700
දුම්කොළ	8,788	12,833	14,139	15,051	17,002	17,205	18,750
වෙනත්	4,350	3,395	4,455	7,577	8,350	9,978	17,102
ජාතික ආරක්‍ෂක බද්ද	14,408	16,441	17,338	21,079	26,700	28,127	35,340
බලපත්‍ර ගාස්තු	524	966	1,145	991	1,443	997	1,150
ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම මත බදු	24,373	25,464	26,743	28,154	31,127	27,720	26,874
ආනයන	24,365	25,459	26,739	28,154	31,127	27,720	26,874
අපනයන	8	5	4	-	-	-	-
බදු නොවන ආදායම්	17,715	16,077	22,524	27,664	28,910	29,877	32,208
දේපල ආදායම	12,011	10,059	15,022	18,462	18,895	18,988	20,760
ඉන් : මහ බැංකුවේ ලාභ	1,200	1,700	1,500	2,650	3,000	3,000	3,200
පොළී ආදායම	6,991	5,222	8,002	7,786	7,050	7,056	7,100
ගාස්තු සහ අයකිරීම්	1,751	2,827	2,800	2,890	3,329	3,375	4,361
අනෙකුත් බදු නොවන ආදායම්	3,953	3,191	4,702	6,312	5,686	7,514	7,087
මුළු ආදායම්	136,258	146,279	165,036	175,032	214,320	195,905	233,974

දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	
බදු ආදායම්	17.8	17.0	16.0	14.5	16.0	14.9	16.1
ආදායම් බදු	2.6	2.7	2.4	2.0	2.1	2.5	2.3
පෞද්ගලික	1.1	1.0	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9
සාමූහික	1.5	1.7	1.5	1.2	1.2	1.7	1.4
ජාතික රැකගැනීමේ අරමුදල	-	-	-	0.1	0.1	-	-
දේපල මත බදු	0.8	0.7	0.7	0.7	0.8	0.7	0.7
මහබැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මත බදු	0.2	0.2	0.1	0.0	-	-	-
දේශීය භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	10.6	10.0	9.7	9.0	10.4	9.2	10.9
පිරිවැටුම් බදු	5.5	4.9	4.9	1.6	-	0.2	0.2
නිෂ්පාදන	1.5	1.2	1.1	0.4	-	-	-
නිෂ්පාදන නොවන	1.1	1.3	1.5	0.7	-	0.1	0.2
ආනයන	2.9	2.5	2.3	0.5	-	-	-
භාණ්ඩ හා සේවා බදු	-	-	-	2.3	5.0	3.2	4.0
නිෂ්පාදන	-	-	-	0.5	1.0	1.0	1.0
නිෂ්පාදන නොවන	-	-	-	0.5	1.5	0.8	1.3
ආනයන	-	-	-	1.2	2.5	1.4	1.8
සුරාබදු	2.9	2.9	2.8	3.0	3.0	3.2	3.7
මත්පැන්	0.9	0.8	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9
දුම්කොළ	1.3	1.7	1.6	1.5	1.5	1.5	1.5
වෙනත්	0.7	0.4	0.5	0.7	0.7	0.9	1.4
ජාතික ආරක්‍ෂක බද්ද	2.2	2.1	1.9	2.1	2.3	2.5	2.8
බලපත්‍ර ගාස්තු	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම මත බදු	3.6	3.3	3.0	2.8	2.7	2.5	2.1
ආනයන	3.6	3.3	3.0	2.8	2.7	2.5	2.1
අපනයන	-	-	-	-	-	-	-
බදු නොවන ආදායම්	2.7	2.1	2.5	2.7	2.5	2.7	2.6
දේපල ආදායම	1.8	1.3	1.7	1.8	1.6	1.7	1.7
ඉන් : මහ බැංකුවේ ලාභ	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3
පොළී ආදායම	1.0	0.7	0.9	0.8	0.6	0.6	0.6
ගාස්තු සහ අයකිරීම්	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
අනෙකුත් බදු නොවන ආදායම්	0.6	0.4	0.5	0.6	0.6	0.7	0.6
මුළු ආදායම්	20.4	19.0	18.5	17.2	18.5	17.6	18.7

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බව පෙන්වුණි කර ඇත. කෙසේ වුවද, ආනයන බදු මගින් එකතු කර ගත් ආදායම 1998 පැවති මට්ටමට වඩා මෙම වර්ෂයේදී ආනයනික ලෙස පහත වැටුණි.

ආදායම් බදු, මුළු බදු ආදායමෙන් 1998 පැවති සියයට 14 සිට 1999 දී සියයට 17 දක්වා ඉහළ ගිය අතර එය දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පසුගිය වර්ෂයේදී වූ සියයට 2 සිට සියයට 2.5 දක්වා වැඩි විය. මෑත කාලයේදී එක තැන රැඳෙමින් තිබූ ආදායම් බදු 1999 දී සියයට 38 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 28,228 ක් විය. සාමූහික නොවන ආදායම් බදු සියයට 13 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,169 ක් වූ අතර සාමූහික ආදායම් බදු සියයට 56 කින් කියුණු ලෙස වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 18,362 ක් විය. 1998 වර්ෂය හා සසඳන විට 1999 දී ආර්ථික වර්ධනය අඩු වීම, 1999 අයවැය මගින් කෘෂිකර්මය, ධීවර, සංචාරක සහ ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම් කටයුතුවල සාමූහික ආදායම් බදු අනුපාතය සියයට 15 දක්වා පහත හෙළීම සහ පසුගිය අයවැය මගින් ලබා දුන් ආයෝජන බදු දීමනා සහ අතිකුත් බදු සහන තවදුරටත් පවත්වාගෙන යාම වැනි කරුණු තිබියදීත් ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,405) හා ලංකා බනිස් තෙල් සංස්ථාව (රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,410) වෙතින් වූ ආදායම් බදු ගෙවීම් නිසා සාමූහික ආදායම් බදු කියුණු ලෙස වැඩි විය. මේ අතර බදු පරිපාලනයේ වැඩි දියුණු වීම හේතුවෙන් අතිරේක තක්සේරු කිරීම් මගින් ආදායම් බදු වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,895 ක් එකතු කරගත හැකි විය. සියළුම ආදායම් බදු ගෙවන්නන් සඳහා වූ බද්දෙන් නිදහස් ආදායම් සීමාව මුළු වර්ෂය මුළුල්ලේම නොවෙනස්ව පැවතීම නිසා රැකියාවන් මගින් ලැබෙන ආදායම් බදු වැඩි විය. මේ අතර ජාතිය රැක ගැනීමේ අරමුදල මගින් එකතු කර ගත් ආදායම 1998 වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 542 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 697 දක්වා වැඩි විය.

නිෂ්පාදන බදු මුළු බදු ආදායමේ අනුපාතයක් ලෙස පසුගිය වසරේ පැවති සියයට 20 සිට 1999 දී සියයට 22 දක්වා වැඩි වෙමින්ද, දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 3 සිට සියයට 3.2 දක්වා වැඩි වෙමින්ද නිෂ්පාදන බදු ආදායම් වර්ධනය ආර්ථික වර්ධනයට සමානුපාතිකව තවදුරටත් පවත්වා ගැනීමට හැකි විය. නිෂ්පාදන බදු මගින් රැස් කර ගත් ආදායම 1999 දී සියයට 19 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 35,928 ක් විය.

සිගරට් මත නිෂ්පාදන බදු වලින් 1999 දී ලැබූ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 17,205 ක් වූ අතර එය මුළු නිෂ්පාදන බදු ආදායමෙන් සියයට 48 කි. සිගරට් විකුණුම් සියයට 3 කින් පහත වැටුණද, සිගරට් මත නිෂ්පාදන බදු වලින් ලද ආදායම 1998 පැවති සියයට 6 වර්ධනය හා සැසඳීමේදී 1999 දී සියයට 14 කින් වැඩි විය. 1998 දී සිගරට් මත නිෂ්පාදන බදු ඉහළ දමීම මගින් කරන ලද සංශෝධනයන්ගේ බලපෑම සම්පූර්ණයෙන් මෙම වසර තුළ පැවතීම එම බදු නැවත 1999 මක්කෝබර් මාසයේදී ඉහළ දමීම සහ නිෂ්පාදන බදු වැඩි සිගරට් වර්ගවල භාවිතය වැඩි වීම මෙම කාණ්ඩයේ බදු ආදායම වැඩි වීමට බලපෑ හේතූන් වේ.

1999 දී මත්පැන් මත වූ නිෂ්පාදන බදු මගින් ලැබූ ආදායම සියයට 14 ක අඩු වර්ධනයක් සහිතව රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,745 ක් වූ අතර එම වර්ධනය 1998 දී සියයට 24 ක් විය. 1999 දී ප්‍රතිවිරුද්ධ දිශාවලට ක්‍රියාත්මක වූ

හේතූන් දෙකක් ප්‍රධාන වශයෙන් මෙම ආදායම් වර්ධන වේගය අඩුවීමට හේතු විය. ඉන් එක් හේතුවක් වූයේ සැර මත්පැන් නිෂ්පාදන සියයට 5 කින් පහත වැටීම සහ බිර නිෂ්පාදනය සියයට 5 කින් වැඩි වීමය. 1998 දී මෙම නිෂ්පාදන වර්ග දෙකම පිළිවෙලින් සියයට 12 හා සියයට 45 කින් වැඩි විය. දෙවැන්න නම් බිර මත නිෂ්පාදන බදු මධ්‍යසාර ප්‍රතිශතය අනුව අය කිරීමට කරන ලද සංශෝධනයේ (සුරා බදු ආඥා පනත යටතේ) මුළු බලපෑම මෙම වසරේ පැවතීම, නිෂ්පාදන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත යටතට බිර නිෂ්පාදන ඇතුළත් කිරීම සහ සැර මත්පැන් සඳහා වූ නිෂ්පාදන බදු ඉහළ දමීමයි.

සිගරට් සහ මත්පැන් හැර අනෙකුත් භාණ්ඩ මත නිෂ්පාදන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත යටතේ එකතු කර ගත් ආදායම මුළු නිෂ්පාදන බදු ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පසුගිය වසරේ පැවති සියයට 25 සමග සංසන්දනය කරන විට සියයට 28 දක්වා වැඩි විය. මේ යටතේ 1999 දී එකතු කර ගත් ආදායම සියයට 32 ක කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,978 ක් විය. පෙට්‍රල් හා ඩීසල් විකුණුම් පිළිවෙලින් සියයට 4 හා 15 කින් වැඩි වීම සහ භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද හඳුන්වා දෙන විට ආදායම නොවෙනස්ව පවත්වා ගැනීම සඳහා පෙට්‍රල් මත නිෂ්පාදන බදු වැඩි කිරීම මගින් කරන ලද සංශෝධනයෙහි සම්පූර්ණ බලපෑම මෙම වසරේ පැවතීම මෙම බදු ආදායම වැඩි වීමට හේතු විය.

මීට අමතරව ආනයනය කරනු ලබන පුද්ගලික මෝටර් රථ සඳහා අමතර සියයට 10 ක නිෂ්පාදන බද්දක් නිෂ්පාදන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත යටතේ පැනවීමේ බලපෑම සම්පූර්ණයෙන් මේ වසරේ පැවතීම නිසා මෝටර් රථ වාහන සඳහා අය කරනු ලබන නිෂ්පාදන බදු සියයට 56 කින් වැඩි වීමට හේතු විය. ජාතික ආරක්ෂක බද්දෙහි (ජා.අ.බ.) බදු අනුපාතය ඉහළ දමීමේ සංශෝධනය නිසා 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 28.127 ක ආදායමක් උපදවා ගැනීමට උදව් වූ අතර එය මෙම බදු ආදායම දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතය සහ මුළු බදු ආදායමේ කොටස පිළිවෙලින් සියයට 2.5 සහ සියයට 17 දක්වා වැඩි කිරීමටද ඉවහල් විය. 1998 දී මෙම බද්ද මුළු බදු ආදායමෙන් සියයට 14 ක් හා දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 2.1 ක් විය. 1999 දී ජා.අ.බ. මගින් එකතු කර ගත් ආදායම සියයට 33 කින් කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි විය. ජා.අ.බ. අනුපාතය 1998 දී සියයට 4.5 සිට 5.5 දක්වා ඉහළ දමීමේ සම්පූර්ණ බලපෑම, සේවා අංශයේ ප්‍රසාරණය සහ විදුලි සංදේශ වැනි බදු අය කළහැකි සේවාවල ගාස්තු ඉහළට දමීමත් මෙම මූලාශ්‍රය මගින් එකතු කර ගත් ආදායම වැඩි වීමට දයක විය. දේශීය කටයුතු වලින් එකතු කර ගත් ජා.අ.බ. ආදායම සියයට 39 කින්ද, ආනයන මත එකතු කර ගත් ජා.අ.බ. ආදායම සියයට 30 කින්ද වැඩි විය. මේ අනුව ආනයන මත ජා.අ.බ. මුළු ජා.අ.බ. ආදායමේ කොටසක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 63 සිට 1999 දී සියයට 62 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු විය.

නිරු බදු අය රනු ලබන ආනයන අඩු වීම, අඩු මි.ර.ගැ. වටිනාකම් සහ නිරු බදු අනුපාතයන් සියයට 5, 10 හා 30 වශයෙන් පහළට සංශෝධනය යන කරුණු ප්‍රධාන ලෙස හේතුකොට ගෙන ආනයන නිරු බදු මගින් එකතු කර ගත් ආදායම 1999 දී සියයට 2 කින් අඩු වී රුපියල් දශ

ලක්ෂ 27,720 ක් විය. මුළු ආනයන වටිනාකමෙහි සියයට 4 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළද, බදු අය කළහැකි ආනයන මුළු ආනයනයන්හි අනුපාතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 36.4 සිට 1999 දී සියයට 35.6 දක්වා අඩු විය. මේ අනුව සඵල තීරු බදු අනුපාතය 1998 දී පැවති සියයට 20.9 සිට 1999 දී සියයට 20.5 දක්වා අඩු විය. ඒ අතරම සාමාන්‍ය තීරු බදු අනුපාතය පසුගිය වර්ෂයේ පැවැති සියයට 7.4 සිට 1999 දී සියයට 7.0 දක්වා අඩු විය. ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන මත ආනයන තීරු බදු අනුපාතය සියයට 25 සිට සියයට 30 දක්වා ඉහළ යෑම සහ ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදනවල මි.ර.ග. වටිනාකම සියයට 40 කින් වැඩි වී තිබියදීත් තීරු බදු අනුපාත යථාර්ථවාදී කිරීම යටතේ එම බදු අනුපාතික සියයට 5, 10 හා 30 දක්වා අඩු කිරීම සහ තීරු බදු අය කළහැකි ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන ආනයනවල ජාත්‍යන්තර මිල මට්ටම් පහත වැටීමත් මෙම ආනයන තීරු බදු අඩු වීමට දයක විය.

1998 දී හඳුන්වා දෙන ලද භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද 1999 දී වැඩි දියුණු වූ ක්‍රියාකාරිත්වයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 1999 සම්පූර්ණ වසර තුළ මෙම බද්දෙහි බලපෑම බලපැවැත්වීම, ආර්ථිකයේ විශේෂිත වූ අංශවල වර්ධනය හා මෙම බද්ද හඳුන්වා දෙනවිට ඇති වූ පරිපාලනමය ගැටළු මග හරවා ගැනීමට ගන්නා ලද ඇතැම් ක්‍රියා මාර්ගවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම සතුටුදායක ක්‍රියාකාරිත්වයලබාකර ගැනීමට හේතු විය. මේ අනුව 1998 මෙම භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද ක්‍රියාත්මක වූනු මාස 9 හි ආදායම වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 23,177 හා සසඳනවිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 35,540 ආදායමක් දේශීය හා විදේශීය මූලාශ්‍ර වලින් එකතු කර ගන්නා ලදී. භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 දී පැවැති සියයට 2.3 සිට 1999 දී සියයට 3.2 දක්වා වැඩි විය

භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් 1999 දී දේශීය වශයෙන් නිෂ්පාදනය කරන ලද භාණ්ඩ හා සේවා මත එකතුකරගත් ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 19,744 ක් විය. 1998 හා 1999 වසර දෙකේ සම කාලය (මැයි - දෙසැම්බර්) සැසඳීමේදී දේශීය මූලාශ්‍ර මත භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් ලැබූ ආදායම පසුගිය වසරට වඩා සියයට 30 ක තියුණු වැඩි වීමක් මෙම වසරේදී වාර්තා වුණි. නිෂ්පාදන අංශයේ භාණ්ඩ හා සේවා බදු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,552 ක් වූ අතර නිෂ්පාදන නොවන අංශය මත භාණ්ඩ හා සේවා බදු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,192 ක් විය. නිෂ්පාදන අංශයේ භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් එකතු කළ ආදායමෙන් වැඩි කොටසක් ආහාර, පාන වර්ග සහ දුම්කොළ නිෂ්පාදිත අයත් කාණ්ඩයෙන් ලැබිණි. දුම්කොළ හා මත්පැන් නිෂ්පාදන මෙම කාණ්ඩයේ ප්‍රධාන දයකයන් විය. රසායනික ද්‍රව්‍ය හා ඛනිජ තෙල් කාණ්ඩයද නිෂ්පාදන අංශයේ භාණ්ඩ හා සේවා බදු ආදායමට දයක විය. ගොඩනැගිලි අංශය, විදුලිබලය සහ රක්ෂණය වැනි අංශයන් ආර්ථිකයෙහි හි ඉහළ වර්ධනය සඳහා වූ දායකත්වය පිළිබිඹු කරමින්, නිෂ්පාදන නොවන අංශය මත එකතුකරගත් භාණ්ඩ හා සේවා බදු ආදායම වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් දයක විය.

ආනයන මත භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් 1999 දී ලැබූ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 15,796 ක් වූ අතර මෙම බදු වල අයථා කටයුතු අඩු කිරීම සඳහා ආනයන යෙදවුම් මත ආපසු බදු ගෙවීම් කිරීමේ නව ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන

ලදී. ආනයන යෙදවුම් මත ආපසු බදු ගෙවීම් සඳහා වූ ඉහළ වියදම ආනයන මත භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් ආදායම එකතු කිරීමේදී ඇති වූ ප්‍රධාන ප්‍රශ්නයකි. ආනයන යෙදවුම් මත 1998 අවසන් මාස 9 තුළ වූ ආපසු බදු ගෙවීම් වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,826 හා සැසඳීමේදී 1999 දී ආපසු ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 11,137 ක් විය. ආනයන යෙදවුම් මත ආපසු බදු ගෙවීම් ප්‍රමාණය අවම කිරීම සඳහා 1999 දී එම ආපසු බදු ගෙවීමේ ක්‍රමයේ වෙනස්කම් ඇති කිරීම සහ මෙයට සමගාමීව බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පියවර ගැනීම මෙම මූලාශ්‍රය මගින් එකතු කර ගන්නා ආදායම වැඩි කිරීම සඳහා ගත් පියවරවල් වේ.

අපනයන සැකසුම් සඳහා අවශ්‍ය ආනයනික යෙදවුම් මත ගෙවිය යුතු භාණ්ඩ හා සේවා බදු ආපසු ලබා ගැනීමට අපනයනකරුවන් හට භාණ්ඩ හා සේවා බදු ආපසු ගෙවීමේ ක්‍රමය මගින් ඉඩ ලැබේ. මුලදී මෙම ආපසු ගෙවීම් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මුළු ආනයනික යෙදවුම් මත අය කරනු ලබන බදු ප්‍රමාණයටම සමාන වෙක්පතක් එම ආනයනකරුවන්ට නිකුත් කරනු ලැබිණි. එහෙත් 1999 අවසන් භාගයේදී මෙම වෙක්පත් නිකුත් කිරීම් වෙනුවට දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් වවුචර ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම නව ක්‍රමය යටතේ අපනයනකරුවන්ට හිමි ආනයන යෙදවුම් සඳහා වවුචරයක් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් රේගු දෙපාර්තමේන්තුව වෙත නිකුත් කරනු ලබයි. මෙම ක්‍රමය හඳුන්වා දීමෙන් පසු මුල් ක්‍රමය තුළ තිබූ අයථා කටයුතු අඩු වීම මගින් ආනයන මත භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් ලැබූ ශුද්ධ ආදායම වැඩි විය. මේ අනුව ආනයන යෙදවුම් මත ආපසු ගෙවීම්, දළ ලැබීම්වල අනුපාතයක් ලෙස 1999 මුල් මාස 6 තුළ වූ සියයට 30.2 සිට 1999 අවසන් මාස 6 තුළ සියයට 16.7 දක්වා අඩු විය. මේ අතරම භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා 1999 අවසන් කාලයේදී විගණන පරීක්ෂණ කටයුතු පුළුල් කරන ලදී. මේ නිසා ආනයන මත භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් එකතු කරන ලද ආදායම 1998 අවසන් මාස 6 තුළ වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,841 හා සැසඳීමේදී 1999 අවසන් මාස 6 තුළ සියයට 14 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,921 ක් විය.

1999 දී භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් එකතු කර ගත් මුළු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 35,540 ක් වූ අතර එය අයවැය මගින් අපේක්ෂා කරන ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 57,561 (ද.දේ.නි. සියයට 5 ක්) ට වඩා අඩු වීමකි. මීට අමතරව භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද හඳුන්වා දීම නිසා ඉවත් වූණු පිරිවැටුම් බදු ක්‍රමය මගින් ලැබූ ආදායම හා සැසඳීමේදී මෙම නව බද්ද මගින් ජනිත ආදායම අඩු මට්ටමක පැවතිණි. සියයට 8, 12 සහ 18 යන අනුපාතයන්ගෙන් යුත් බදු ව්‍යුහයක් සහිත පිරිවැටුම් බදු වෙනුවට භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද සියයට 12.5 අඩු බදු අනුපාතයක් යටතේ හඳුන්වා දීම භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් එකතු කර ගත් ආදායම පිරිවැටුම් බදු වලින් ලත් ආදායමට එරෙහිව අඩු වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑ හේතුව ලෙස දක්විය හැක. එහෙත් භාණ්ඩ හා සේවා බද්දෙන් නිදහස්ව තිබූ සීමෙන්හි හා දව ආදිය 2000 වසර අයවැය මගින් එම බද්දට ඇතුළත් කිරීම නිසා භාණ්ඩ හා සේවා බදු පදනම පුළුල් වීම තුළින් අනාගතයේදී මෙම බද්දෙන් ලැබෙන ආදායම වැඩි කර ගැනීමට හැකිවනු ඇත.

ප්‍රධාන වශයෙන් ආනයන අඩු වීම සහ මූල්‍යමය උපකරණවලට අදාළ මුද්දර බදු ඉවත් කිරීම නිසා මුද්දර බදු මගින් 1999 දී එකතු කර ගත් ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,690 වූ අතර 1998 දී වූ සියයට 11 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව මෙම වර්ෂයේදී සියයට 9 ක මන්දගාමී වර්ධනයක් මෙම බදු වලින් ලද ආදායමේ දැකිය හැකි විය. පොරොන්දු නෝට්ටු සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රති මිලදී ගැනීම් වැනි ලැයිස්තුගත ණය උපකරණවල මුද්දර බදු ඉවත් කිරීම සහ ආනයනවල අඩු වර්ධන වේගය මුද්දර බදුවල මෙම මන්දගාමී වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වූනු හේතූන් ලෙස දක්විය හැක.

බදු නොවන ආදායම

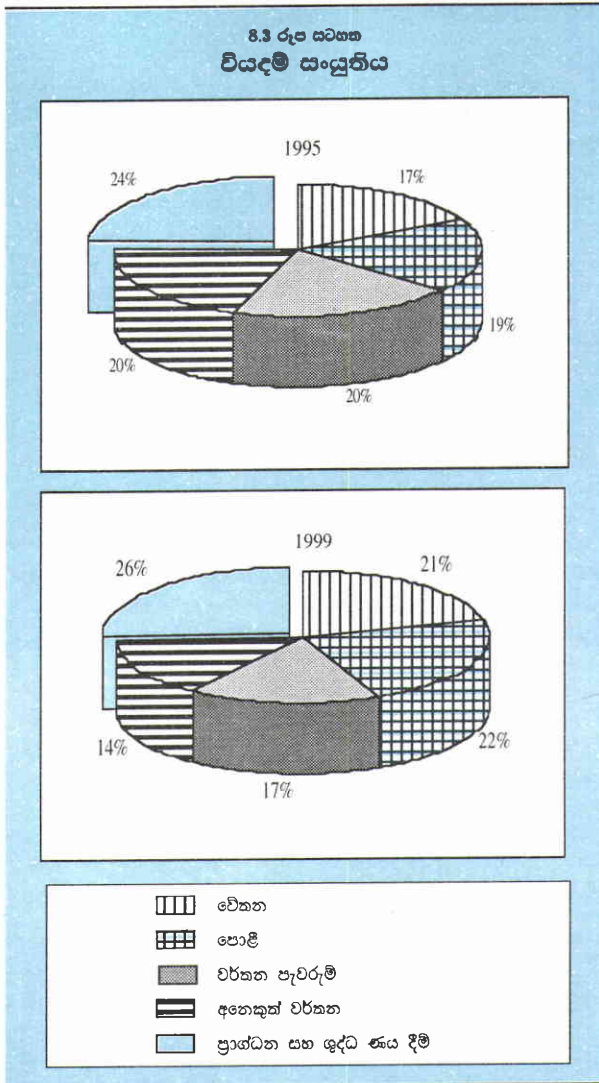
ප්‍රධාන වශයෙන් දේපල ආදායමේ වැඩි වීම හේතුකොටගෙන බදු නොවන ආදායම 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 29,877 වූ අතර දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 දී පැවති සියයට 2.7 මට්ටම මෙම වසරේදීද පවත්වා ගනිමින් තවදුරටත් ආර්ථික වර්ධනයට සමගාමීව වර්ධනය වන ආදායම් මූලාශ්‍රයක් ලෙස පැවතිණි. බදු නොවන ආදායම 1998 ට වඩා සියයට 8 කින් වර්ධනය වූ අතර 1999 මුළු රජයේ ආදායමින් සියයට 15 ක් නියෝජනය කරන ලදී. පොලී, ලාභ ලාභාංශ සහ බදු කුලී වලින් සමන්විත වූ දේපල ආදායම බදු නොවන ආදායමින් සියයට 64 ක් වූ අතර එම ආදායම 1999 දී සියයට 3 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 18,988 ක් විය. පොලී මගින් 1999 ලැබූ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,056 ක් විය. ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,411), ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,394), ජාතික සංවර්ධන බැංකුව (රුපියල් දශ ලක්ෂ 899) සහ ඩී.එල්.සී.සී. (DFCC) බැංකුව (රුපියල් දශ ලක්ෂ 565) වැනි ආයතන 1999 පොලී ගෙවීම්වල ප්‍රධාන දායකයන් විය. ප්‍රතිව්‍යුහගත බැඳුම්කර වෙනුවෙන් ලැබෙන පොලී ආදායම රජය සහ අදාළ බැංකු අතර බෙදා ගැනීමේ ගිවිසුමට අනුකූලව රජයේ කොටස ලෙස ලංකා බැංකුවෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 688 ක්ද, මහජන බැංකුවෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 572 ක්ද එකතු කර ගන්නා ලදී. ලාභ ලාභාංශ සහ විශේෂ අය කිරීම් (ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ලාභ හැර) මගින් ලද ආදායම 1999 වසර තුළ සියයට 24 ක වැඩි වීමක් පිළිබිඹු කරමින් 1998 ලැබූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,200 සිට මෙම වසරේදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,707 ක් දක්වා වර්ධනය විය. ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,750) සහ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 600) වැනි ආයතන මෙම උප කාණ්ඩයේ ආදායම පුළුල් කිරීමට උදව් විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ලාභ පැවරුම්ද 1998 දී වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,650 සිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,000 දක්වා ඉහළ යන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන් ගාස්තු සහ අය කිරීම්, බදු කුලී සහ නිෂ්පාදන නොවන විකුණුම් වලින් සමන්විත වූ අනිකුත් බදු නොවන ආදායම් සියයට 19 කින් වැඩි විය. පරිපාලන ගාස්තු හා අය කිරීම් ඉහළට සංශෝධනය කිරීම මෙම අනිකුත් බදු නොවන ආදායමේ වර්ධනයට දායක විය.

8.4 වියදම

1999 වර්ෂය තුළදී රජයේ මුළු වියදම සහ ශුද්ධ ණය දීම තවදුරටත් අඩු වූ අතර එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ වර්තන වියදම්හි මන්දගාමී වර්ධනයයි. මෙමගින් මෑතකාලීන වර්ෂවල රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීම සඳහා විශේෂයෙන්ම රාජ්‍ය වියදම් පාලනය කිරීමේ ලා රජය විසින් දරනු ලැබූ ප්‍රයත්නයන් පිලිබිඹු කරයි. වර්තන වියදම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 19.7 සිට 1999 දී සියයට 18.7 දක්වා පහත වැටීම පිළිබිඹු කරමින් මුළු වියදම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 26.3 සිට 1999 දී සියයට 25.1 දක්වා අඩු විය. නිරපේක්ෂ ලෙස මුළු වියදම් සහ ශුද්ධ ණය දීම 1998 පැවති ප්‍රමාණයට වඩා සියයට 4 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 278,865 ක් විය. වර්තන වියදම් වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 207,271, මුළු වියදමින් සියයට 74 නියෝජනය කරන ලදී. 1999 අයවැය මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ වර්තන වියදම් සියයට 2 කින් කපා හැරීම සහ වියදම් පාලනය කිරීම හා අධීක්ෂණ කටයුතු දියුණු වීම යන කරුණු හේතුකොටගෙන රජයට වර්තන වියදම් පහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට හැකි වූණි. මේ අතර ප්‍රාග්ධන වියදම් හා ශුද්ධ ණය දීම පෙර වර්ෂයට වඩා සියයට 4 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 71,594 ක් විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස මෙම වියදම් 1998 පැවති සියයට 6.7 සිට 1999 දී සියයට 6.4 දක්වා අඩු විය. ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ණය දීම ඇතුළත් රාජ්‍ය ආයෝජන 1998 පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 68,278 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 71,142 දක්වා වැඩි වූණි. එහෙත් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ආයෝජන වියදම් 1998 පැවති දී වූ සියයට 6.7 සිට 1999 දී එය සියයට 6.4 ක් දක්වා අඩු විය. 1999 අයවැය මගින් රාජ්‍ය ආයෝජන දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 7.3 දක්වා වැඩි කිරීමට අපේක්ෂා කළේය.

වර්තන වියදම්

වියදම් යථාර්ථවත් කිරීමේ පියවරයන් සහ වර්තන වියදම් දඩ් ලෙස පාලනය කිරීම යන කරුණු හේතුකොටගෙන 1999 දී වර්තන වියදම් වැඩි වූ වේගය සියයට 4 දක්වා අඩු කර ගැනීමට හැකි වූ අතර 1998 දී එම වර්ධන වේගය සියයට 8 ක් විය. රජයේ ගිණුම්වල භාවිතයට නොගත් මුදල් ශේෂයන් අවම මට්ටමක පවත්වා ගැනීම සහ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රවෘත්ති කටයුතු ඉතා සම්පූර්ණ අධීක්ෂණය කිරීම යනාදී මනා මූල්‍ය කළමනාකරණයක් පවත්වාගෙන යෑම වියදම් කළමනාකරණය දියුණු වීමට හේතු විය. මීට අමතරව වැටුප් හා වේතන, විශ්‍රාම වැටුප් සහ පොලී වියදම් හැර අනෙකුත් වර්තන වියදම් මත වියදම් කපා හැරීම සිදු කිරීමද වර්තන වියදම් වර්ධනය වීම පාලනය කිරීමට දායක විය. වැඩිදුරටත් 1999 වර්ෂය තුළදී අත්‍යාවශ්‍ය කටයුතුවලට අතිරේක ප්‍රතිපාදන ලබා දීමද වර්තන වියදම් වර්ධනය වීම පාලනය කිරීමට උපකාරවිය. 1999 තුළදී වර්තන වියදම් සඳහා අනුමත කළ අතිරේක ප්‍රතිපාදනවල වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,096 වූ අතර 1998 දී මෙය රුපියල් දශ ලක්ෂ 14,408 ක් විය.

වර්තන වියදම් අඩු වීම විශාල ලෙස රජයේ භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීමේ පිළිබිඹු විය. පරිපාලන සහ ආරක්‍ෂක කටයුතු සඳහා භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමට රජය දරනු ලැබූ වියදම් සැලකිය යුතු අඩු වීමක් වාර්තා කරන ලද අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම වියදම් මුළු වර්තන වියදම්වලට දරන අනුපාතය පසුගිය වර්ෂයේ පැවති සියයට 22 සිට 1999 දී සියයට 19 දක්වා කියුණු ලෙස අඩු විය. සහනාධාර සහ පැවරුම් නාමිකව මෙන්ම දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙසද අඩු වූ අතර මුළු වර්තන වියදම් ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති ලෙසම සියයට 23 ක පැවතුණි. මේ අතර පොළී වියදම් වර්තන වියදම් ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 දී පැවති සියයට 27 සිට 1999 දී සියයට 30 දක්වා වැඩි වුණි. වැටුප් හා වේතන සඳහා වූ වියදම් කොටසද 1998 පැවති සියයට 27 සිට 1999 දී සුළු වශයෙන් වැඩි වී සියයට 28 ක් විය.

1999 දී රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 58,532 ක් වූ වැටුප් හා

වේතන වියදම් සියයට 9 ක් වැනි අඩු වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර 1998 දී එම වැඩි වීම සියයට 21 වැනි ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස වැටුප් හා වේතන වියදම් 1998 ලෙසම සියයට 5.3 මට්ටමේම පැවතුණි. 1999 දී මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ සේවකයින්ගේ වැටුප් සියයට 13 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 14,473 ක් විය. මාසික වැටුප රුපියල් 7,500 වඩා ලබන රජයේ සේවකයින්ට 1998 දෙවන භාගයේදී ලබා දුන් වැටුප් වැඩි වීමෙහි වාර්ෂික බලපෑම සහ රජය වාර්ෂිකව රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 500 පමණ වියදම්ක් දරමින් උපාධිධාරීන් 10,000 බඳවා ගැනීම වැටුප් වියදම් වැඩි වීම කෙරෙහි විශාල ලෙස බලපාන ලදී. මීට අමතරව පෙරදී සමෘද්ධි අධිකාරිය මගින් වැටුප් ගෙවන ලද ගොවි නියාමකයින් ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවට අනුයුක්ත කළ පසුව ඔවුනට ගෙවන ලද වැටුප් අදාළ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ගෙවීමද මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ වැටුප් වැඩි වීමට හේතු විය. පලාත් සභා මගින්, පලාත් සභාවලට අනුයුක්ත රාජ්‍ය සේවකයින්ට ගෙවූ වැටුප් හා වේතන 1998 දී පැවති රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 17,902 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 19,200 දක්වා වැඩි වූ අතර එම වැඩි වීම වාර්ෂික වැටුප් වර්ධනයෙහි බලපෑම පිළිබිඹු කරයි. මේ අතර ආරක්‍ෂක අංශයන්හි වැටුප් 1999 දී සියයට 8 කින් වැඩි වී රුපියල් දශලක්‍ෂ 24,859 ක් වූ අතර මෙයට මූලික ලෙස ආරක්‍ෂක අංශයන් සඳහා කරනු ලැබූ නව බඳවා ගැනීමේ හේතු විය. කෙසේ වුවද, දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ආරක්‍ෂක අංශයට කරනු ලැබූ වැටුප් ගෙවීම් 1998 පැවති සියයට 2.3 සිට 1999 දී සියයට 2.2 දක්වා සුළු ලෙස අඩු විය.

වෙනත් භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා 1999 දී කරන ලද වියදම් සියයට 9 කින් අඩු වී රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 39,690 ක් වූ අතර එය පරිපාලනමය මෙන්ම ආරක්‍ෂක අංශයන්හි එම වියදම් කපා හැරීම පෙන්නුම් කරයි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම වියදම් දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 4.3 සිට 1999 දී සියයට 3.6 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. ආරක්‍ෂක අංශයන්හි භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීමට කරන ලද වියදම් සියයට 14 කින් කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු වීම ඉහත වියදම් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වීමට හේතු විය. මේ අනුව ආරක්‍ෂක අංශය භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීමේ සඳහා කරන ලද වියදම් 1998 පැවති රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 27,958 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 23,848 දක්වා අඩු වූ අතර එම වියදම් දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පෙර වර්ෂයේ පැවති සියයට 2.8 සිට 1999 දී සියයට 2.1 දක්වා අඩු විය. ආරක්‍ෂක අංශයට මුදල් නිදහස් කිරීමේදී දැඩි පාලනයක් ඇති කිරීම විශේෂයෙන්ම බැංකු වලින් මුදල් ලබා ගැනීමේදී භාණ්ඩාගාර පූර්ව අනුමැතිය ලබා ගැනීමට සිදු වීම සහ ආරක්‍ෂක කටයුතු සඳහා ආනයනය අඩුවෙන් සිදු වීම යන කරුණු ඉහත වියදම් සීමා කිරීමට විශාල වශයෙන් හේතු විය. ඒ ආකාරයටම අමාත්‍යාංශ හා දෙපාර්තමේන්තු සඳහා කරනු ලැබූ භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම් සුළු වශයෙන් අඩු වී රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 13,730 ක් වූ අතර එය දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 1.4 සිට 1999 දී සියයට 1.2 දක්වා අඩු විය. පලාත් සභාවල භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම් 1999 දී සියයට 14 කින් වැඩි වුවද එයින් සමස්ත භාණ්ඩ හා සේවා වියදම් කෙරෙහි වූ බලපෑම නොවැදගත් මට්ටමක පැවතුණි.

8.3 සංඛ්‍යා සටහන
ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව වියදම සහ ශුද්ධ ණයදීම

රුපියල් දශලක්ෂ

වර්ගය	1995	1996	1997	1998	1999		2000
					අනුමත	ඇස්තමේන්තු තාවකාලික	අනුමත ඇස්තමේන්තු
වර්තන වියදම්	154,159	175,148	184,749	199,648	199,205	207,271	226,751
භාණ්ඩ හා සේවා වියදම	75,446	80,003	83,831	97,768	91,976	98,223	107,103
වැටුප් හා වේතන	34,909	38,332	44,677	53,880	54,292	58,532	62,948
වෙනත් භාණ්ඩ හා සේවා	40,538	41,671	39,154	43,888	37,684	39,690	44,155
පොළී ගෙවීම්	38,225	48,923	55,246	54,897	59,780	62,123	69,048
විදේශීය	6,162	6,739	6,692	7,300	8,060	8,752	9,812
දේශීය(අ)	32,063	42,184	48,554	47,598	51,720	53,371	59,236
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	40,487	46,223	45,672	46,982	47,749	46,925	49,600
රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට	7,841	8,232	2,693	2,967	2,486	3,277	2,721
රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	2,182	2,284	2,657	4,320	6,033	4,834	6,222
වෙනත් රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	1,157	1,592	1,941	1,977	2,103	1,629	1,625
කුඩුම්භ සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	29,307	34,114	38,381	37,719	37,127	37,185	39,031
ආහාර මුද්දර, ආහාර සහනාධාර යනාදිය	1,799	591	-	-	-	334	455
ජනසවිය/සමෘද්ධි	5,130	8,591	8,718	8,652	8,374	8,020	8,000
විශ්‍රාම වැටුප්	14,549	15,465	17,916	19,477	19,321	19,056	21,228
පොහොර සහනාධාර	1,345	1,500	1,895	2,152	1,500	1,390	1,500
වෙනත්	6,484	7,967	9,852	7,438	7,932	8,385	7,848
ඉන් : පාසල් නිල ඇඳුම්, පොත් සහ බස් වාරප්‍රවේශපත්‍ර	1,171	1,839	1,798	1,989	1,500	1,803	2,230
සරණාගතයින්	2,325	2,278	3,357	2,307	2,437	2,667	3,049
ලංණ/අනපේක්ෂිත වියදම් සඳහා ප්‍රතිපාදන	-	-	-	-	-300	-	1,000
ප්‍රාග්ධන වියදම්	41,722	37,638	43,982	54,160	68,736	60,046	80,542
මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්	22,589	20,938	25,468	32,246	37,734	32,639	43,512
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	19,134	16,700	18,514	21,915	33,597	27,407	46,054
රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට	7,614	6,017	5,880	6,801	9,828	9,075	13,150
රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	10,446	9,602	11,041	13,285	19,261	15,968	22,310
වෙනත් රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	1,057	1,042	1,511	1,764	1,975	2,297	10,477
වෙනත්	17	39	83	65	2,533	67	117
ලංණ වියදම් සඳහා ප්‍රතිපාදන	-	-	-	-	-2,595	-	-9,023
ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණයදීම	7,602	5,873	6,366	14,370	15,322	11,548	22,537
අත්තිකාරම් ගිණුම්	-1,580	630	1,226	2,784	500	1,585	1,500
ණයදීම්	11,087	8,335	7,278	14,117	15,820	11,096	21,718
ප්‍රතිව්‍යාකරණ පිරිවැය	3,191	90	2,193	3,688	3,980	4,556	5,219
ණය ආපසු ගෙවීම්	-5,096	-3,182	-4,331	-6,218	-4,978	-5,689	-5,900
මුළු වියදම සහ ශුද්ධ ණයදීම	203,483	218,659	235,097	268,179	283,263	278,865	329,831

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්

වර්ගය	23.1	22.8	20.8	19.6	17.2	18.7	18.1
වර්තන වියදම්	23.1	22.8	20.8	19.6	17.2	18.7	18.1
භාණ්ඩ හා සේවා වියදම	11.3	10.4	9.4	9.6	8.0	8.8	8.5
වැටුප් හා වේතන	5.2	5.0	5.0	5.3	4.7	5.3	5.0
වෙනත් භාණ්ඩ හා සේවා	6.1	5.4	4.4	4.3	3.3	3.6	3.5
පොළී ගෙවීම්	5.7	6.4	6.2	5.4	5.2	5.6	5.5
විදේශීය	0.9	0.9	0.8	0.7	0.7	0.8	0.8
දේශීය(අ)	4.8	5.5	5.5	4.7	4.5	4.8	4.7
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	6.1	6.0	5.1	4.6	4.1	4.2	4.0
රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට	1.2	1.1	0.3	0.3	0.2	0.3	0.2
රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	0.3	0.3	0.3	0.4	0.5	0.4	0.5
වෙනත් රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1
කුඩුම්භ සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	4.4	4.4	4.3	3.7	3.2	3.3	3.1
ආහාර මුද්දර, ආහාර සහනාධාර යනාදිය	0.3	0.1	-	-	-	-	-
ජනසවිය/සමෘද්ධි	0.8	1.1	1.0	0.8	0.7	0.7	0.6
විශ්‍රාම වැටුප්	2.2	2.0	2.0	1.9	1.7	1.7	1.7
පොහොර සහනාධාර	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1
වෙනත්	1.0	1.0	1.1	0.7	0.7	0.8	0.6
ඉන් : පාසල් නිල ඇඳුම්, පොත් සහ බස් වාරප්‍රවේශපත්‍ර	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2
සරණාගතයින්	0.3	0.3	0.4	0.2	0.2	0.2	0.2
ලංණ/අනපේක්ෂිත වියදම් සඳහා ප්‍රතිපාදන	-	-	-	-	-	-	0.1
ප්‍රාග්ධන වියදම්	6.2	4.9	4.9	5.3	5.9	5.4	6.4
මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්	3.4	2.7	2.9	3.2	3.3	2.9	3.5
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	2.9	2.2	2.1	2.2	2.9	2.5	3.7
රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට	1.1	0.8	0.7	0.7	0.9	0.8	1.0
රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	1.6	1.3	1.2	1.3	1.7	1.4	1.8
වෙනත් රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.8
වෙනත්	-	-	-	-	0.2	-	-
ලංණ වියදම් සඳහා ප්‍රතිපාදන	-	-	-	-	-0.2	-	-0.7
ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණයදීම	1.1	0.8	0.7	1.4	1.3	1.0	1.8
අත්තිකාරම් ගිණුම්	-0.2	0.1	0.1	0.3	-	0.1	0.1
ණයදීම්	1.7	1.1	0.8	1.4	1.4	1.0	1.7
ප්‍රතිව්‍යාකරණ පිරිවැය	0.5	0.0	0.2	0.4	0.3	0.4	0.4
ණය ආපසු ගෙවීම්	-0.8	-0.4	-0.5	-0.6	-0.4	-0.5	-0.5
මුළු වියදම සහ ශුද්ධ ණයදීම	30.5	28.5	26.4	26.3	24.5	25.1	26.3

(අ) රාජ්‍ය බැංකුවට සහ ජා.බැ.ව.ට නිකුත් කරන ලද දිගුකාලීන බැඳුම්කර සඳහා වූ පොළිය 1996 සිට ඇතුළත් කර ඇත.

මුලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 62,123 ක් වූ පොලී වියදම් සියයට 13 කින් වැඩි වූ අතර එය දේශීය අංශයේ විශාල ලෙස ණය ගැනීම, විදේශ විනිමය අනුපාතයේ විචලනයන්හි බලපෑම සහ 1999 දී රජයේ ණය සඳහා පොදුවේ ඉහළ පොලී අනුපාතිකයන් පැවතීම යන කරුණු හේතු විය. මේ අනුව මුළු පොලී වියදම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 5.4 සිට 1999 දී සියයට 5.6 දක්වා වැඩි විය. දේශීය ණය සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් 1998 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 47,302 වූ අතර 1998 හා සැසඳීමේදී එම ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 41,529 ක් වූ අතර දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස එම වියදම් 1998 දී පැවති සියයට 4.1 සිට 1999 දී සියයට 4.3 දක්වා වැඩි විය. ඊට අමතරව පෙර වර්ෂයේ පරිදීම රජය විසින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,069 ක් ලංකා බැංකුව, මහජන බැංකුව සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව වෙත නිකුත් කර ඇති ප්‍රතිව්‍යුහගත බැඳුම්කර සඳහා පොලී ගෙවීම් 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,452 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,752 දක්වා වැඩි වුවද දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස මෙම වියදම් සියයට 0.8 ක් විය.

1998 සහ 1999 දී දේශීය අංශයෙන් ණය ගැනීම් වැඩි වීම දේශීය අංශයට පොලී ගෙවීම් තවදුරටත් වැඩි වීමට හේතු විය. තවදුරටත් පොලී ප්‍රතිශතයන් 1998 දී ක්‍රමයෙන් වැඩි වීම සහ එම වැඩි වූ පොලී ප්‍රතිශතයන් 1999 තුළදී පැවතීමද අයවැයෙහි පොලී වියදම් වැඩි වීමට හේතු විය. 1999 දී රුපියල් ණය සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වාර්ෂික පොලී අනුපාතයන් පිළිවෙලින් සියයට 12 - 12.5 සහ සියයට 12.65 - 14.02 යන මට්ටමිහි පැවති අතර 1998 පැවති එම පොලී අනුපාතයන් වූ පිළිවෙලින් සියයට 11 - 11.50 සහ සියයට 10.81 - 13.94 සමග එය සැසඳිය හැක. මේ අතර මාස 12 භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා පොලිය 1998 ජනවාරි පැවති සියයට 10.24 සිට 1998 වසර අවසානය වනවිට සියයට 13.00 දක්වා වැඩි වීම 1999 දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මත පොලී ගෙවීම් වැඩි වීමට හේතු විය.

1999 දී රුපියල් ණය සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 283 ක අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 32,803 ක් විය. ඒ අනුව රුපියල් ණය සඳහා ගෙවූ පොලී 1999 දෙසැම්බර් අවසානයට පැවති නොපියවූ රුපියල් ණය ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 12.5 දක්වා අඩු වූ අතර 1998 දී එම ප්‍රතිශතය සියයට 13.2 ක් විය. නොපියවූ රුපියල් ණය ප්‍රමාණය වැඩි වුවද, 1998 හා 1999 දී රුපියල් බිලියන 53 පමණ වූ රුපියල් ණය නැවත නිකුත් කිරීම එම පරිනත වූ ණයවල පැවති පොලියට වඩා කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු ඉපාලි ප්‍රතිශතයක් යටතේ සිදු කිරීම නිසා 1999 දී රුපියල් ණය මත පොලී ගෙවීම් අඩු විය.

භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා පොලී ගෙවීම් 1998 පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 12,398 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 13,085 දක්වා වැඩි විය. ඒ අනුව පොලී වියදම් වර්ෂ අවසානයේ නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 10.3 සිට සුළු වශයෙන් වැඩි වී සියයට 10.5 ක් විය. නව භාණ්ඩාගාර බිල්පත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,000 කින් කිරීම (මේ සමගම මුළු නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 124,996-දක්වා වැඩි විය) සමග 1999 දී තරමක ඉහළ

පොලී අනුපාතයක් මෙම ණය සඳහා පැවතීම පොලී වියදම් වැඩි වීමට හේතු විය.

1999 දී රජයේ සුරැකුම්පත්හි වෙළඳපොළ නැමියාව තවදුරටත් පිළිබිඹු කරමින් අයවැය වියදම්හි භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මත පොලී ගෙවීම් 1998 පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,101 සිට නියුණු ලෙස වැඩි වී 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,487 ක් විය. මෙම වැඩි වීම භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් ණය විශාල ලෙස ලබා ගැනීම (1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 55,952 සහ 1998 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 38,915) සහ මෙම සුරැකුම්පත් සඳහා ඉහළ පොලී ප්‍රතිශතයන් 1998 අවසාන භාගයේදී සහ 1999 දී පැවතීම හේතු විය.

විදේශීය ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් සියයට 20 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,752 ක් විය. පසුගිය වර්ෂ 2 තුළදී විදේශ විනිමය අනුපාතිකයන්ගේ විචලනයන් නිසා විදේශ ණය ප්‍රමාණයේ රුපියල් වටිනාකම රුපියල් බිලියන 105 කින් වැඩි වීම සහ බහු පාර්ශවීය මූලාශ්‍රයන්ට වඩා සාපේක්ෂව ඉහළ පොලී අනුපාතිකයන් ඇති ද්වි පාර්ශවීය මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ණය වැඩිපුර ලබා ගැනීම යන කරුණු ඉහත පොලී වැඩි වීමට හේතු ලෙස දක්විය හැක. මේ අනුව විදේශීය පොලී ගෙවීම් මුළු නොපියවූ විදේශ ණය ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 1.6 සිට 1999 දී සියයට 1.7 දක්වා වැඩි විය.

1999 දී වර්තන පැවරුම් සහ සහනාධාර ගෙවීම් නාමික වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 46,921 ක් වූ අතර එය 1998 දී පැවති මට්ටමට වාගේ පැවතුණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පැවරුම් සහ සහනාධාර වියදම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පෙර වර්ෂයේ පැවති සියයට 4.6 සිට 1999 දී සියයට 4.2 දක්වා අඩු විය. මෙයට විශාල ලෙස විශ්‍රාම වැටුප් වියදම් අඩු වීම හේතු වූ අතර එම වියදම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 1.9 සිට 1999 දී සියයට 1.7 දක්වා අඩු විය. විශ්‍රාම වැටුප් වියදම මුළු වර්තන හා සහනාධාර වියදම් වලින් සියයට 41 ක් විය.

විශ්‍රාම වැටුප් වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 19,056 ක් වූ අතර 1998 දී එම වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 19,477 ක් විය. 1999 දී විශ්‍රාම වැටුප්ලාභීන් 14,000 ක් පමණ වැඩි වුවද විශ්‍රාම වැටුප් සඳහා දරනු ලැබූ වියදම, 1998 එම වියදම හා සැසඳීමේදී අඩු වූ අතර එයට හේතු වූයේ පෙර වර්ෂයේදී විශ්‍රාමිකයින්ට ජීවන වියදම් දීමනාවේ හිඟ මුදල් ගෙවීම වේ.

රජයේ ප්‍රධාන සහනාධාර වැඩසටහන වන සමාදායි වැඩසටහන සඳහා වියදම 1998 පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,652 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,020 දක්වා අඩු විය. නාමික ලෙස මෙම වියදම සියයට 7 ක අඩු වීමක් දක්නට ලැබුන අතර දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සමාදායි වියදම පෙර වර්ෂයේ පැවති සියයට 0.8 සිට සියයට 0.7 දක්වා අඩු විය. සමාදායි වැඩසටහන සඳහා වියදම් අඩු වීමට හේතු වූයේ සමාදායි නියාමකයින් 10,000 ක් සමාදායි වැඩසටහනේ ගොවි නියාමකයින් ලෙස ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවට අනුයුක්ත කර ඔවුන්ගේ වැටුප් එම දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ගෙවීමයි. 1999 දී සමාදායිලාභී පවුල් සංඛ්‍යාව 15,000 කින් පමණ වැඩි වී මුළු සමාදායිලාභී පවුල් සංඛ්‍යාව දශ ලක්ෂ 2 දක්වා වැඩි වුවද, රු. 1,000

8.4 සංඛ්‍යා සටහන
කාර්යයන් අනුව වියදම්හි වර්ගීකරණය

	1995	1996	1997	1998	1999		රුපියල් දශලක්ෂ
							2000
					අනුමත ඇස්තමේන්තු	තාවකාලික	අනුමත ඇස්තමේන්තු
වර්තන වියදම							
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	47,888	53,915	58,926	66,158	58,070	63,220	70,762
සිවිල් පරිපාලනය	6,562	10,207	13,956	15,196	14,721	14,513	20,234
ආරක්ෂක කටයුතු	35,186	38,117	37,062	42,496	35,619	40,071	38,442
පොදු නීතිය හා ආරක්ෂාව	6,140	5,591	7,908	8,466	7,730	8,636	12,086
සමාජ සේවා	57,648	59,293	59,742	63,595	66,763	66,319	73,614
අධ්‍යාපනය	15,784	16,018	17,757	20,582	22,231	21,642	22,985
සෞඛ්‍යය	8,818	9,260	9,581	10,089	10,651	11,215	15,133
සුඛසාධන	32,106	32,824	31,251	31,472	31,168	31,164	33,195
ප්‍රජා සේවා	941	1,191	1,154	1,451	2,713	2,298	2,301
ආර්ථික සේවා	8,078	8,807	7,418	10,547	9,862	10,075	11,113
කෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	3,826	3,894	3,723	5,444	4,963	5,012	5,622
ධීවර	105	148	156	175	184	180	178
නිෂ්පාදන සහ කැනීම	252	282	599	325	436	346	552
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	990	590	486	757	876	884	830
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	2,014	2,423	1,674	2,934	2,060	2,770	2,598
වෙළෙඳම සහ වාණිජ්‍යය	172	891	159	167	306	167	418
වෙනත්	719	580	622	745	1,037	716	915
අනෙකුත්	40,546	53,132	58,662	59,349	64,811	67,657	70,261
ඉන් : පොළී ගෙවීම	38,225	48,923	55,246	54,897	59,780	62,123	69,048
උණ වියදම් සඳහා ප්‍රතිපාදන	-	-	-	-	-300	-	1,000
මුළු වර්තන වියදම්	154,159	175,149	184,749	199,648	199,206	207,271	226,751
ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ණයදීම්							
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	5,776	3,161	3,442	6,243	8,149	6,345	8,234
සිවිල් පරිපාලනය	3,962	1,935	3,442	6,243	8,149	6,345	7,614
පොදු නීතිය හා ආරක්ෂාව	1,814	1,226	-	-	-	-	620
සමාජ සේවා	9,854	10,323	11,552	15,528	16,969	17,493	20,210
අධ්‍යාපනය	3,124	4,384	4,592	6,112	7,304	7,652	8,198
සෞඛ්‍යය	2,134	2,538	2,554	4,330	4,774	4,456	7,109
සුඛසාධන	1,690	868	751	967	141	375	1,210
නිවාස	1,610	1,174	792	1,314	1,514	1,647	2,029
ප්‍රජා සේවා	1,297	1,359	2,863	2,804	3,236	3,364	1,665
ආර්ථික සේවා	36,106	31,409	32,479	44,677	57,526	44,940	79,723
කෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	6,060	4,718	3,780	6,018	9,726	6,211	10,875
ඉන් : මහවැලි යෝජනාක්‍රමය	3,090	1,940	1,626	1,049	2,127	1,357	2,989
ධීවර	361	311	480	562	876	694	1,478
නිෂ්පාදන සහ කැනීම	250	356	1,442	2,191	836	882	777
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	5,003	6,035	6,816	8,804	12,627	10,702	15,890
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	18,888	12,636	12,946	18,908	23,013	16,892	35,826
වෙළෙඳම සහ වාණිජ්‍යය	20	105	182	230	394	302	1,254
වෙනත්	5,524	7,247	6,835	7,965	10,055	9,258	13,623
අනෙකුත්	1,074	1,079	3,788	1,829	4,508	2,365	3,117
උණ වියදම් හා ණයදීම්	-	-	-	-	-2,595	-	-9,023
මුළු ප්‍රාග්ධන වියදම් හා ණයදීම්	52,810	45,973	51,260	68,277	84,556	71,142	102,261

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මාසික දීමනාව ලබන ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව අඩු වීම 1999 දී සමෘද්ධි වැඩසටහන සඳහා වියදම සීමා කර ගැනීම සඳහා උපකාරී විය.

පොහොර සහනාධාරයන් ගෙවීම සඳහා කරනු ලැබූ වියදම 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 762 කින් අඩු වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,390 විය. ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළෙහි පැවති යුරියා පොහොර මිල 1998 දී මෙලික් ධෝන් එකක් සඳහා එ.ජ. ඩොලර් 133 ක සිට 1999 දී එ.ජ. ඩොලර් 110 දක්වා අඩු වීම විශාල ලෙස වියදම් අඩු වීමට බලපෑවේය.

රාජ්‍ය සංස්ථා සහ ආයතනවලට කරනු ලබන පැවරුම් 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 824 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,111 වුවද, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස මෙම වියදම් වර්ෂ දෙක තුළදීම සියයට 0.7 මට්ටමේම පැවතුණි. සංස්ථා සඳහා කරනු ලැබූ පැවරුම් සියයට 10 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,277 ක් වූ අතර ආයතන සඳහා කරනු ලැබූ පැවරුම් 1998 පැවති වියදම්වලට වඩා සියයට 12 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,834 ක් විය. මුළු පැවරුම් සහ සහනාධාර වියදම්හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සංස්ථා සහ ආයතනවලට කරනු ලැබූ මුළු පැවරුම් පෙර වර්ෂයේ පැවති සියයට 15 සිට 1999 දී සියයට 17 දක්වා වැඩි විය. සමෘද්ධි අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 938) සහ ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර රෝහල (රුපියල් දශ ලක්ෂ 328) තවදුරටත් මෙම අරමුදල් විශාල ලෙස උපයෝජනය කල ආයතන විය. 1998 නොවැම්බර් මස ක්‍රියාත්මක කරන ලද කැපැල් ගාස්තු සියයට 40 කින් වැඩි කිරීම නිසා කැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙහෙයවුම් කටයුතු වලින් සිදු වූ පාඩුව රුපියල් දශ ලක්ෂ 212 දක්වා අඩු වූ නමුත් ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවයෙහි මෙහෙයුම් කටයුතු වලින් සිදු වූ පාඩුව 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,848 දක්වා වැඩි විය. මෙම පාඩුවෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 326 ක් ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට පැවති කල් පසු වූ ගෙවීම් සඳහා වූ අතර තවත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 150 ක් හිඟ වැටුප් ගෙවීම් පිණිස විය. කැපැල් සහ දුම්රිය සේවාවන්හි නොකඩවා පවතින මෙම පාඩු ලැබීම් එම අංශයන්හි ගාස්තු ඉක්මණින් සංශෝධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය සහ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කිරීම සඳහා පුළුල් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ සැලැස්මක් හඳුන්වා දීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබිඹු කරයි.

රාජ්‍ය ආයෝජනය

ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් වෙත ණය දීම වලින් සමන්විත රාජ්‍ය ආයෝජනය 1999 දී සියයට 4 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 71,142 ක් විය. කෙසේ වුවද, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 6.7 සිට 1999 දී සියයට 6.4 දක්වා අඩු විය. නාමිකව සැලකීමේදී රාජ්‍ය ආයතන, සංස්ථා සහ පළාත් සභාවල රාජ්‍ය ආයෝජනය ඉහළ මට්ටමක පැවතුන අතර අමාත්‍යාංශ සහ දෙපාර්තමේන්තු මගින් කරනු ලැබූ ආයෝජනය මන්දගාමී ලෙස වැඩි විය. ඒ අනුව 1999 දී රජය මගින් ආයතන, සංස්ථා සහ පළාත් සභාවලට කරන ලද සෘජු පැවරුම් සියයට 25 කින් වැඩි වූ අතර අමාත්‍යාංශ සහ දෙපාර්තමේන්තුවලට කරන ලද පැවරුම් වැඩිවූයේ සියයට 1 කින් පමණි. 1999 අයවැය මගින් රාජ්‍ය ආයෝජනය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 7.3 මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වුවද ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක

කිරීමේදී වූ ප්‍රමාදයන් සහ විවිධ පරිපාලනමය බාධාවන් නිසා රජයට වාර්ෂික ආයෝජන ඉලක්කය වෙත ලඟා වීමට නොහැකි විය.

මධ්‍යම රජයේ අමාත්‍යාංශ සහ දෙපාර්තමේන්තු මගින් රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ ස්ථාවර වත්කම් ගොඩ නැංවීම සහ සංවර්ධනය සඳහා කරන ලද වියදම 1999 දී සියයට 1 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 32,639 විය. මෙම ආයෝජනයන් විශාල ලෙස අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය, කෘෂිකර්මය සහ වාරිමාර්ග යන අංශයන්වල සිදු කරන ලදී. රජයේ සංස්ථා, ආයතන සහ වෙනත් රාජ්‍ය අංශයන්ට කරනු ලැබූ ප්‍රාග්ධන පැවරුම් 1999 දී සියයට 25 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 27,407 ක් විය. වාණිජමය කටයුතු කරනු ලබන රාජ්‍ය සංස්ථා සහ මණ්ඩලවලට කරනු ලැබූ ප්‍රාග්ධන පැවරුම් සියයට 23 ක් වැනි සැළකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,075 ක් විය. ජාතික ජල සම්පාදන සහ ජලාපවාහන මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,770), ඉඩම් ගොඩ කිරීමේ සහ සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාව (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,112), ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 934) සහ ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,032) 1999 දී ඉහත මුළු පැවරුම් වලින් සියයට 86 නියෝජනය කරන ලදී. වාණිජමය නොවන ආයතන සඳහා කරනු ලැබූ ප්‍රාග්ධන පැවරුම් 1999 දී සියයට 20 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 15,968 ක් විය. මහා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,896), මහවැලි සංවර්ධන අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,357), නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 735), ආයෝජන මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,375) සහ උතුරු පළාත් ප්‍රතිසංස්කරණ හා පුනරුත්ථාපන අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,045) තවදුරටත් මෙම අරමුදල් භාවිතා කරන ප්‍රධාන ආයතන වූ අතර, ආයතනවලට කරන ලද මුළු ප්‍රාග්ධන පැවරුම් වලින් සියයට 71 ක් නියෝජනය කරන ලදී. මේ අතර පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන ආයතනවලට කරනු ලැබූ ප්‍රාග්ධන පැවරුම් සියයට 13 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,297 ක් විය.

විදේශ අරමුදල් වාණිජමය රාජ්‍ය ආයතනවලට ලබා දෙන රජයේ ණය දීමේ වැඩසටහනෙහි පහත වැටීමක් 1999 දී දක්නට ලැබුන අතර එයට හේතුව වූයේ සැලසුම් කර තිබූ ඇතැම් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඇති වූ ප්‍රමාදයන්ය. 1999 අයවැය මගින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 15,820 ක් ණය ලබා දීම සඳහා ඉලක්ක කර තිබූ නමුත් ඉහත අරමුදල් වලින් ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට හැකි වූයේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 11,096 පමණි. 1998 දී ඉහත ලෙස දෙනු ලැබූ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 14,117 විය. ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,576), ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් (රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,420), බහුවාර්ෂික හෝඟ පුනරුත්ථාපන ව්‍යාපෘතිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,060) සහ ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 360) ඉහත අරමුදල් භාවිතා කරනු ලැබූ ප්‍රධාන ආයතන වූ අතර එම ආයතනවලට කරන ලද ණය දීම මුළු ණය දීම වලින් සියයට 94 ක් විය. ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය මගින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිතව තිබූ ව්‍යාපෘති ප්‍රමාදවීම නිසා මවුන්ගේ විදේශ අරමුදල් අව උපයෝජනය 1999 දී සියයට 87 ක් විය.

කාර්යයන් අනුව වියදම්හි වර්ගීකරණයට අනුව ආර්ථික සේවාවන් සඳහා කරනු ලැබූ රාජ්‍ය ආයෝජනය රුපියල්

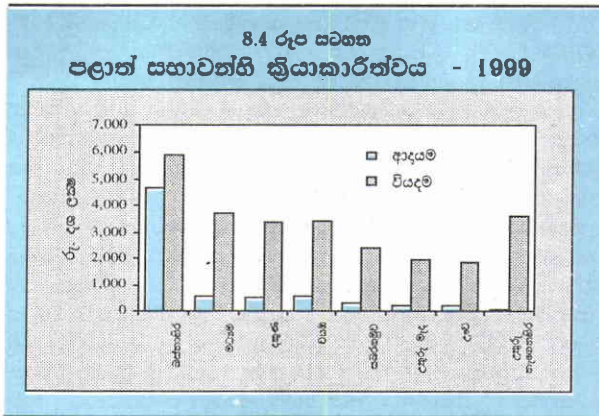
දශ ලක්ෂ 44,940 (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් අනුව සියයට 4) වූ අතර එම වියදමින් පෙර වර්ෂයේ පැවති සියයට 38 ක වැඩි වීම හා සැසඳීමේදී මන්දගාමී ලෙස සියයට 1 කින් වැඩි විය. මෙම ආයෝජනය ප්‍රධාන ලෙස ප්‍රවාහන සහ සංකීර්ණ (රුපියල් දශ ලක්ෂ 16,892), බලශක්ති සහ ජල සම්පාදනය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,702) හා කෘෂිකාර්මික සහ වාරිමාර්ග (රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,211) යන කටයුතු සඳහා සිදු කරන ලද අතර එම ආයෝජනය 1999 දී මුළු ආර්ථිකමය කටයුතු සඳහා කරන ලැබූ ආයෝජනයන්ගෙන් සියයට 75 ක් විය. මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ජාතික මාර්ග පද්ධතිය දියුණු කිරීම සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,896 ආයෝජනය කරන ලද අතර දුම්රිය සේවාව දියුණු කිරීම සඳහා කරනු ලැබූ ආයෝජනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,886 විය. කෙසේ වුවද මෙම ආයතන දෙක මගින් සම්පත් උන උපයෝජනය පිළිවෙලින් සියයට 10 සහ සියයට 48 විය. ඒ සමගම 1999 දී ශ්‍රී ලංකා මධ්‍යම ගමනා ගමන මණ්ඩලය බස් රථ සහ එන්ජින් මිලදී ගැනීම සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,128 වැය කරන ලදී. කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකා මධ්‍යම ගමනා ගමන මණ්ඩලයට රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,500 වූ ආයෝජන ඉලක්කය කරා ලඟා වීමට නොහැකි වූ අතර එයට හේතු වූයේ ආයෝජනය සඳහා ප්‍රතිපාදනය කරන ලද අරමුදල් වලින් කොටසක් අමතරව දැරීමට සිදු වූ වර්තන වියදම් සඳහා ලබා දීමයි. සංකීර්ණ අංශයට කරනු ලැබූ රාජ්‍ය ආයෝජනයන් ප්‍රධාන ලෙස විදුලි සංදේශ කටයුතු සංවර්ධනයට යොමු කරන ලද අතර ඒ සඳහා 1999 දී කරනු ලැබූ ආයෝජනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,420 ක් විය. බලශක්ති අංශය සැලකීමේදී විදුලි උත්පාදනය කිරීම, සම්ප්‍රේෂණය සහ විදුලිය බෙදා හැරීමේ ජාලය දියුණු කිරීම අරමුණු කරගෙන රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,559 ක් ආයෝජනය කරන ලදී. ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය වාර්ෂික ආයෝජන වැඩසටහන මගින් බලාපොරොත්තු වූ ලෙසට රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,770 ක් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා වැය කරන ලදී.

සමාජ සේවා කටයුතු සඳහා 1999 දී කරනු ලැබූ රාජ්‍ය ආයෝජනය සියයට 13 කින් වැඩිවී රුපියල් දශ ලක්ෂ 17,493 (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 1.6) විය. මෙම ආයෝජනයන් ප්‍රධාන ලෙස අධ්‍යාපනය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,652), සෞඛ්‍යය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,456), ප්‍රජා සේවා (රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,364) සහ නිවාස (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,647) යන අංශයන්හි සිදු කරන ලදී. අධ්‍යාපන අංශය සැලකීමේදී පාසැල් සහ ගුරු පුහුණු විද්‍යාලවල ගොඩනැගිලි තැනීම හා වැඩි දියුණු කිරීම සහ ප්‍රාග්ධන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීමේ කටයුතු 1999 දීත් ප්‍රධාන ආයෝජන කාර්යයන් විය. සෞඛ්‍ය අංශය සැලකීමේදී රෝහල් ගොඩනැගිලි තැනීම, රෝගීන් රැක බලා ගැනීමේ සෞඛ්‍ය කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය උපකරණ මිලදී ගැනීම සහ පලාත් මට්ටමින් සෞඛ්‍ය සේවා කටයුතු වර්ධනය කිරීම යනාදිය 1999 දී ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතීන් වේ. 1999 දී ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ ප්‍රධාන ප්‍රජා සේවා කටයුතු ලෙස උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත්වල පුනරුත්ථාපන අනුචාර පරිසර ව්‍යාපෘතිය සහ සමෘද්ධි වැඩසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක කරන ලද ව්‍යාපෘතීන් සඳහන් කළහැක.

රාජ්‍ය ආයතන ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වැඩසටහන 1999 වර්ෂය තුළදීද රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,556 වියදමක් දරමින් නොකඩවා ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ අතර ඒ සඳහා 1998 දී දරනු ලැබූ වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,688 විය. ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රධාන ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම් ලෙස ආයතනවල සේවකයින් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, රෙදිපිළි අංශය ප්‍රතිසංස්කරණය සහ අසාර්ථක වූ පුද්ගලීකරණ කරන ලද ආයතන ප්‍රතිසංස්කරණය යනාදිය සඳහන් කළහැක. පෙරදී රාජ්‍ය ව්‍යවසායනට ප්‍රදානය කරන ලද ණය සඳහා 1999 දී රජය වෙත ලැබූ ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,689 විය. මෙම ආපසු ගෙවීම් වලින් සියයට 76 ක් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,635), ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1542) ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 569), ජාතික සංවර්ධන බැංකුව (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,016) සහ සංවර්ධන මූල්‍ය සමායතනය බැංකුව (රුපියල් දශ ලක්ෂ 565) යන ආයතන වලින් ලැබුණි. මේ අතර අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු ගෙවීම් වල ශුද්ධ වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,585 වූ අතර 1998 දී එම වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,784 විය. පෙර වර්ෂ ලෙසම රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයන්ට ලබා දුන් ණය සහ අත්තිකාරම් යටතේ සිදු වූ ශුද්ධ ගෙවීම් ප්‍රමාණය 1999 මුළු අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතු වලින් වූ වියදමට නියෝජනය කරන ලදී.

8.5 පළාත් සභා

1999 වර්ෂයේදී පළාත් සභා රැස් කර ගත් ආදායමෙහි සහ සම්පත් උපයෝජනයෙහි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා විණි. පළාත් සභා මගින් එකතු කර ගත් මුළු ආදායමෙහි 1998 පැවති සියයට 11 ක වර්ධනය හා සැසඳීමේදී 1999 දී සියයට 17 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,993 ක් විය. වර්තන වියදම්හි දැඩි පාලනයක් ඇති කිරීම හේතුවෙන් පසුගිය වසරේ සියයට 14 ක වර්ධනය හා සසඳන විට පළාත් සභාවල මුළු වියදම සියයට 7 කින් පමණක් වැඩි වී රුපියල් 28,717 ක් විය. එහෙත් පළාත් සභාවල වියදමින් හතරෙන් එකක් පමණක් එහි ආදායම මගින් පියවා ගැනීමට හැකි වීම, තම සම්පත් අවශ්‍යතාවයන් සඳහා මධ්‍යම රජය මත විශාල ලෙස යැපෙන තත්ත්වය පෙන්වුම් කරවන්නකි. මෙම හිඟය පියවීම සඳහා මධ්‍යම රජය වර්තන හා ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානයන් මගින් තවදුරටත් මූල්‍ය පැවරුම් කරන ලදී. වර්තන වියදම් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 21,122 ක සාමූහික ප්‍රදානයන් සහ පළාත් සභාවල ආයෝජනයන් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,665 ක ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානයන් (උපමාන පාදක ප්‍රදාන සහ අනුරූපිත ප්‍රදාන) ඇතුළත්ව 1999 වර්ෂයේ මුළු ප්‍රදානයන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 22,787 ක් විය. මධ්‍යම රජය මගින් පවරනු ලබන අදාල අමාත්‍යාංශවල ප්‍රාග්ධන ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන ලෙස පළාත් සභා තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක විණි. සම්පත් වෙන් කිරීමේ සීමිත අවකාශය, සම්පත් රැස් කිරීමට ඇති බලය ප්‍රමාණවත් නොවීම සහ අයවැය හිඟය මූල්‍යනාය ප්‍රධාන ලෙස මධ්‍යම රජය මගින් සිදු කිරීම පළාත් සභාවලට බලපාන ප්‍රධාන ප්‍රශ්න ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. පළාත් සභා මධ්‍යම රජය මත යැපෙන තත්ත්වය අඩු කිරීමේ සහ එම ආයතනවල ආයෝජන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ජාතික සැලැස්ම තුළ සම්බන්ධීකරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය රජය දැනටමත් හඳුනාගෙන ඇත.

ආදායම

පළාත් සභා මගින් 1999 දී එකතු කර ගත් ආදායම සියයට 17 කින් ඉහළ ගියේය. බදු මෙන්ම බදු නොවන ආදායම යන දෙකොටසෙහිම කියුණු ඉහළ යෑමක් දකිය හැකි විය. පිරිවැටුම් බදු, බලපත්‍ර ගාස්තු සහ මුද්දර බදු පළාත් සභාවල ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ග 3 ලෙස තවදුරටත්

පැවතුණු අතර මෙය මුළු ආදායමෙන් සියයට 85 ක් නියෝජනය කරන ලදී. කොග හා සිල්ලර වෙළඳ කටයුතුවල පුළුල් වීමක් පිළිබිඹු කරමින් ඒවා මත අය කරන ලද පිරිවැටුම් බදු 1998 දී සියයට 9 ක වර්ධනයට අනුරූපව 1999 සියයට 13 කින් ඉහළ ගොස් රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,361 ක් විය. එහෙත් පිරිවැටුම් බදු ආදායම තුළ ඇති සාපේක්ෂ වැදගත්කම මෑත කාලයේදී අඩු වී ඇත. 1998 දී පිරිවැටුම් බදු මුළු ආදායමින් සියයට 50 ක් නියෝජනය හා සැසඳීමේදී 1999 දී එය සියයට 48 ක් විය. මෙම අනුපාතය 1995 දී සියයට 54 ක් විය. බලපත්‍ර ගාස්තු මගින් එකතු කර ගත් ආදායම සියයට 9 කින් ඉහළ ගොස් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,223 ක් වූ අතර ඉන් මෝටර් රථ බලපත්‍ර ගාස්තු මගින් එකතු කර ගන්නා ලද ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,000 ක් විය. 1998 දී වාහන ලියාපදිංචි කිරීම සියයට 25 ක් කැපී පෙනෙන ලෙස වර්ධනය වීම 1999 දී බලපත්‍ර ගාස්තු මගින් එකතු කර ගත් ආදායම ඉහළ යෑමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. මුද්දර බදු අනුපාත මෑත කාලයේදී ක්‍රමානුකූලව පහත හෙලීම හේතුවෙන් මුද්දර බදු ආදායමේ වර්ධනය පසුගිය වසරේ වූ සියයට 21 හා සසඳන විට 1999 දී සියයට 8 ක අඩු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. මේ අතර විකුණුම් හා ගාස්තු සියයට 52 ක කියුණු වැඩි වීමක් පෙන්නුම් කළේය. 1999 දී උසාවි ගාස්තු හා මෝටර් රථ වාහන පහත යටතේ එකතු කර ගත් ගාස්තුවල වැඩි වීම මීට හේතු විය.

8.5 සංඛ්‍යා සටහන පළාත් සභාවල අයවැය තත්ත්වය

	1995	1996	1997	1998	1999(අ)
1. මුළු ආදායම	4,440	4,884	5,395	6,002	6,993
1.1 නිෂ්පාදනය සහ වියදම මත බදු	3,181	3,416	3,744	4,114	4,593
පිරිවැටුම් බදු	2,335	2,464	2,734	2,980	3,361
බලපත්‍ර ගාස්තු	840	946	1,000	1,127	1,223
වෙනත් බදු	6	6	10	8	9
1.2 ලාභ සහ ලාභාංශ	68	67	175	129	282
1.3 විකුණුම් හා ගාස්තු	317	355	408	481	731
1.4 මුද්දර බදු	867	1,036	1,051	1,267	1,372
1.5 වෙනත්	7	10	17	11	15
2. මුළු වියදම	20,852	22,128	23,455	26,736	28,717
2.1 වර්තන වියදම	19,795	20,941	22,055	25,230	26,284
කාර්යයන් අනුව වර්ගීකරණය	19,795	20,941	22,055	25,230	26,284
පළාත් පරිපාලනය	2,067	1,942	1,941	2,377	2,524
ආර්ථික සේවා	755	834	939	1,067	1,154
සමාජ සේවා	16,973	18,166	19,175	21,787	22,605
ආර්ථික වර්ගීකරණය	19,795	20,941	22,055	25,230	26,284
වැටුප් හා වේතන	16,031	16,263	17,067	19,744	20,431
වෙනත්	3,765	4,679	4,988	5,486	5,853
2.2 ප්‍රාග්ධන වියදම	1,057	1,187	1,400	1,506	2,433
ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ අත්පත් කර ගැනීම	594	757	729	773	1,140
ප්‍රාග්ධන පැවැරුම්	66	53	55	75	102
වෙනත්	397	377	616	658	1,191
3. පියවීම	15,288	16,873	18,348	20,594	22,787
3.1 සාමූහික ප්‍රදාන	14,066	15,831	16,855	19,194	21,122
3.2 උපමාන පාදක ප්‍රදාන	897	800	1,168	1,163	1,236
3.3 අනුරූපික ප්‍රදාන	325	242	325	237	429

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය : පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශය

13 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුකූලව පළාත් පාලන ආයතන පළාත් සභාවල විමධ්‍යගත විෂයයක් බැවින් පළාත් සභා එම ආයතනවල කටයුතුවලට තවදුරටත් සම්බන්ධ විය. පළාත් පාලන ආයතන වෙනුවෙන් ආදායම එකතු කිරීමේ සහ ඒවා අදාළ පළාත් පාලන ආයතනවලට පැවරීමේ කටයුතුවල වගකීම පළාත් සභාවලට පවරා ඇත. 1999 වර්ෂයේදී පළාත් පාලන ආයතන සඳහා පළාත් සභා මගින් එකතු කළ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,939 ක් විය. මුද්දර බදු, උසාවි ගාස්තු සහ පොලී ආදායම පළාත් පාලන ආයතන සඳහා විමධ්‍යගත කර ඇති ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ග වේ.

බස්නාහිර පළාත් සභාව රැස් කළ ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,683 ක් වූ අතර මුළු පළාත් සභා ආදායමින් සියයට 67 ක් විය. විශ්ලේෂණය කරන කාලසීමාව තුළ මධ්‍යම, දකුණු හා වයඹ පළාත් සභා මගින් රැස් කළ ආදායම මුළු ආදායමින් සියයට 8 ක් පමණද, සබරගමුව (සියයට 4), උතුරු මැද (සියයට 3) සහ ඌව (සියයට 3) ද විය. උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල ආදායම එකතු කිරීම මධ්‍යම රජයේ කාර්යයක් ලෙස තවදුරටත් පැවතිණි.

වියදම

1998 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 26,736 ක් වූ පළාත් සභාවල මුළු වියදම 1999 දී සියයට 7 න් ඉහළ ගොස් රුපියල් දශ ලක්ෂ 28,717 ක් වූ අතර දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 2.6කට පැවතුනි. වර්තන වියදම සියයට 4 න් ඉහළ ගොස් රුපියල් දශ ලක්ෂ 26,284 ක් වූ අතර එය මුළු පළාත් සභාවල වියදමින් සියයට 92 ක් විය. 1998 දී පිළිවෙලින් සියයට 14 හා 94 මීට අනුරූප ප්‍රතිශතයන් විය. 1999 වර්ෂය තුළ පළාත් සභාවල වර්තන වියදම් පාලනයෙහි වැඩි දියුණුවක් පිළිබිඹු කරමින් වර්තන වියදම පසුගිය වසරේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 2.5 සිට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 2.4 දක්වා ආන්තික ලෙස අඩු විය. පළාත් සභාවල මුළු වර්තන වියදමින් සියයට 73 කට වඩා අධ්‍යාපනය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 14,445) සහ සෞඛ්‍යය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,825) යන ප්‍රධාන කාර්යයන් 2 සඳහා වැය වීම මෙහිදී සඳහන් කළයුතු කරුණක් වේ. මෙය පළාත් සභා ක්‍රමය තුළ සම්පත් වෙන් කිරීමේදී ඇති සීමිත විමධ්‍යගත බලය පිළිබිඹු කරයි. වාර්ෂික වැටුප් වර්ධක සැලකීමේදී වැටුප් හා වේතන සඳහා වියදම සියයට 3 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 20,431 ක් විය. කාර්යයන් අනුව සැලකීමේදී අධ්‍යාපනය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 13,642), සෞඛ්‍යය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,977) අංශයන්ගේ වැටුප් හා වේතන 1999 දී මුළු වැටුප් හා වේතන වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් වූ අතර එය එම වියදමින් සියයට 81 ක් විය. අනිකුත් වර්තන වියදම් වන ප්‍රවාහන, සැපයුම්, ගිවිසුම් සේවා, සංක්‍රාම ගෙවීම් ආදියෙහි 1998 පැවැති සියයට 10ක වර්ධනය හා සසඳන විට 1999 දී සියයට 7 ක අඩු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

වර්තන වියදමෙහි සංයුතිය සුළු වශයෙන් 1999 දී වෙනස් විය. අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය හා අනිකුත් සමාජ සේවා ඇතුළත් සමාජ සේවා කටයුතු සියයට 4 න් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 22,605 ක් වූ අතර පසුගිය වසරේදී මෙන්ම එය මුළු වර්තන වියදමින් සියයට 86 ක් විය. මේ අතර පළාත් සභාවල පරිපාලන කටයුතු හා ආර්ථික සේවා කටයුතු සඳහා වියදම් පිළිවෙලින් සියයට 6 කින් සහ 8

කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,524 හා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,154 ක් විය.

1999 වර්ෂයේදී ද බස්නාහිර පළාත් සභාව විශාලතම වියදම් ඒකකය ලෙස තවදුරටත් පැවතුණි. බස්නාහිර පළාත් සභාවේ වර්තන වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,869 ක් වූ අතර එය පළාත් සභාවල මුළු වර්තන වියදමින් සියයට 22 ක් විය. උතුරු - නැගෙනහිර සහ මධ්‍යම පළාත් සභාවල 1999 දී මෙම කොටස සියයට 14 බැගින් වූ අතර අනිකුත් පළාත් සභාවන් මුළු වර්තන වියදමින් සියයට 7 - 10 බැගින් වැය කර තිබිණි.

ප්‍රාග්ධන වියදම්

1999 දී පළාත් සභාවල ආයෝජන වියදම කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ ගියේය. පළාත් සභාවල මුළු ප්‍රාග්ධන වියදම සියයට 62 න් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,433 ක් විය. 1998 දී ප්‍රාග්ධන වියදම් වර්ධනය සියයට 8 ක් විය. මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම, ඉඩම් හා දේපල වැඩි දියුණු කිරීම, පළාත් පාලන ආයතනවලට පැවරුම් සහ ප්‍රාග්ධන වත්කම් පවත්වා ගැනීම පළාත් සභා මගින් කරන ලද ප්‍රාග්ධන වියදම්වලට ඇතුළත් වේ. බස්නාහිර සහ වයඹ පළාත් සභා මුළු ප්‍රාග්ධන වැඩසටහනින් පිළිවෙලින් සියයට 30 හා 21 කට දායක වෙමින් ප්‍රාග්ධන වැඩසටහනෙහි ප්‍රධාන දායකයන් විය. 1999 දී අනිකුත් පළාත් සභා, මුළු ප්‍රාග්ධන වැඩසටහනේ සහභාගිත්වය සියයට 5 - 10 අතර ප්‍රමාණයක විය.

මධ්‍යම රජයේ ආයෝජන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන ලෙස පළාත් සභා තවදුරටත් පැවතිණි. 1999 දී පළාත් සභා මගින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද මුළු මධ්‍යකාලීන ආයෝජන වැඩසටහන්වල වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,355 ක් විය. මෙම ආයෝජන ප්‍රධාන වශයෙන් මහාමාර්ග (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,256), සෞඛ්‍යය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,160) සහ අධ්‍යාපනය (රුපියල් දශ ලක්ෂ 783) යන අංශවල වූ අතර එය මුළු මධ්‍යකාලීන ආයෝජන වැඩසටහනින් සියයට 95 ක් විය. මධ්‍යකාලීන ආයෝජන බෙදා හැරීමේදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 780 හෙවත් මුළු වියදමෙන් සියයට 23 ක් දකුණු පළාත් සභාවට ලැබුණි. සියළුම පළාත් සභා මගින් 1999 දී මධ්‍යකාලීන ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක කෙරුණු මහා මාර්ග ව්‍යාපෘතීන් වලින් සියයට 40 ක් (රුපියල් දශ ලක්ෂ 505) දකුණු පළාත් සභාව මගින් කරන ලද මහාමාර්ග ව්‍යාපෘතීන් වීම මීට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. මේ අතර අනිකුත් පළාත් සභා මගින් 1999 දී මධ්‍යකාලීන ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක වූණු ව්‍යාපෘතීන්වල වියදම මුළු මධ්‍යකාලීන ආයෝජන වැඩසටහනේ වියදමින් සියයට 6 - 14 අතර විය.

පළාත් සභා මගින් ක්‍රියාත්මක වූණු ආයෝජනයන් මුළු රාජ්‍ය ආයෝජනයෙන් සුළු කොටසක් පමණක් විය. ඊට අමතරව මධ්‍යම රජයේ සමස්ත රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහනට පළාත් සභාවල ආයෝජන අවශ්‍යතා ඇතුළත් කිරීමේ සුදුසු ක්‍රියාමාර්ගයක් නොතිබිණි. මෙම ප්‍රශ්නය නිසා මධ්‍යකාලීන ආයෝජන වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මධ්‍යම රජයේ වගකීම් ඉටු කර සම්පූර්ණ වගකීම පළාත් සභාවලට පැවරීම තුළින් ජාතික ආයෝජන සැලැස්ම තුළ පළාත්

සභාවල සහභාගිත්වය වැඩි කිරීම සඳහා යම් පියවරවල් 2000 වසර අයවැය මගින් ගනු ලැබ ඇත.

මධ්‍යම රජයේ සංක්‍රාම ගෙවීම්

පළාත් සභාවල අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා 1999 වසර තුළ මධ්‍යම රජයේ ප්‍රදානයන් සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය. වර්තන වියදම් සඳහා සාමූහික ප්‍රදානයන් සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් සඳහා උපමාන පාදක හා අනුරූපිත ප්‍රදාන මධ්‍යම රජය මගින් පළාත් සභාවලට ප්‍රදානයන් මගින් කරනු ලබන පැවරුම්වලට අයත් වේ. 1998 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 19,194 වූ සාමූහික ප්‍රදානයන් 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 21,122 ක් විය. උපමාන පාදක හා අනුරූපිත ප්‍රදානයන් ලෙස මධ්‍යම රජයේ පැවරුම් සියයට 20 න් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,665 ක් වූ අතර එය 1999 හඳුනා ගනු ලැබූ පළාත් සභා ආයෝජන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ආධාර කිරීමක් විය.

8.6 රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ

ජාත්‍යන්තර පරිසරයෙහි නොකඩවා පැවති අවිනිශ්චිතභාවය සහ දේශීය කොටස් වෙළඳපොළෙහි පැවති මන්දගාමී ක්‍රියාකාරීත්වය නිසා 1999 වසර සඳහා සැලසුම් කර තිබූ පුද්ගලිකරණ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමට රජය අපොහොසත් විය. අයවැය මගින් පුද්ගලිකරණ වැඩසටහන යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,000 ක් බලාපොරොත්තු වූවද 1999 පුද්ගලිකරණ වැඩසටහන යටතේ ලැබූ ආදායම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 134 ක් පමණක් විය. නමුත්තුල සහ තලවකුලේ වැවිලි සමාගම්වල ඉතිරිව පැවති කොටස් සියයට 20 විකිණීම මගින් පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 55 සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 33 ක් ලැබුණි. ඊට අමතරව ලංකා ශ්‍රී ලාංක සමාගම් ඉතිරිව පැවති කොටස් සියයට 7.8 විකිණීම මගින් 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 45 ක් රැස් කරන ලදී. පුද්ගලිකරණ ආදායමේ වූ අඩු වීම නිසා එය පියවා ගැනීමට මෙම වසර තුළ වැඩිපුර දේශීය මූල්‍ය මගින් ණය ගැනීම් සිදු කිරීමට රජයට සිදු විය. කෙසේ වුවද තෝරා ගත් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් සංස්ථා බවට පත් කිරීමට හා පවරා දීමට අවශ්‍ය මූලික කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීමට අදාළ කාලය තුළදී රජයට හැකි විය.

සේවා කර්මාන්ත සහ කෘෂිකාර්මික අංශයන්ට සම්බන්ධ තෝරා ගත් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට අවශ්‍ය මූලික වැඩ කටයුතු 1999 දී නොකඩවා සිදු කරන ලදී. සේවා අංශයේ රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් වන තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය, ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව සහ ලංකා තැව් සංස්ථාව යන ආයතන කෙරෙහි වැඩි අවධාරණයක් සිදු කරන ලදී. තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රතිසංස්කරණය කටයුතු ඉදිරියටම කරගෙන යන ලද අතර මෙම දෙපාර්තමේන්තුව සංස්ථාවක් බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා දළ ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පත් සැකසීම 1999 දී සම්පූර්ණ කරන ලදී. මේ අතර ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සහ ලංකා තැව් සංස්ථාව වැනි සේවා අංශයේ ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ අදහස ඇතිව අධ්‍යයනයන් සිදු කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම්නි කොටස් ජාත්‍යන්තර සහ දේශීය වෙළඳපොළවල්හි ලේඛනගත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය උපදේශයන් ලබා දීමට ජාත්‍යන්තර බැංකු තෝරා ගැනීම

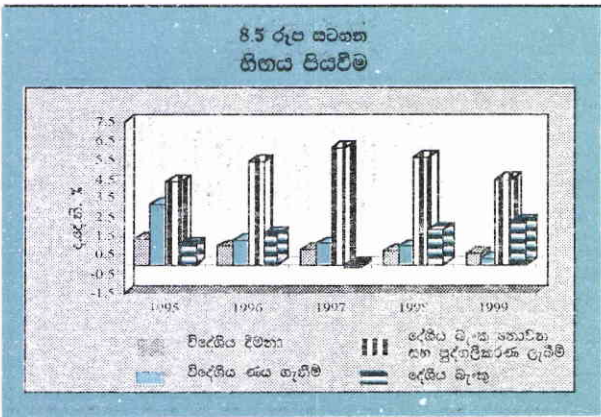
සඳහා අවශ්‍ය පියවරයන්ද ගන්නා ලදී. කර්මාන්ත අංශය සැලකීමේදී හිතරාන සීනි කම්හල සහ සුගොඩ රෙදි කම්හල වැනි පුද්ගලිකරණය කළ පසු අසාර්ථක වූ ව්‍යවසායයන් නැවත පවරා දීමට අවශ්‍ය කටයුතු 1999 වර්ෂය තුළදී කරගෙන යන ලදී. 1999 දී සිදු වූ වැදගත් සිදු වීමක් ලෙස ලිහිසි තෙල් වෙළඳපොළ නිදහස් කිරීම හඳුන්වා දිය හැකි අතර ඒ යටතේ දේශීය වෙළඳපොළෙහි ලිහිසි තෙල් අලෙවිය සඳහා සමාගම් 5 ක් තෝරා ගන්නා ලදී. මේ අතර කෘෂිකාර්මික අංශය වාණිජමය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය නොකඩවා 1999 තුළදීද සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව පැල්වෙනර බීජ ගොවිපල පවරා දීම සඳහා මූලික කටයුතු 1999 දී අවසන් කිරීමට හැකි විය. මේ සමඟ අඹේවෙල සහ පටිවිපොල පිරිසිටි සත්ව ගොවිපලවල් දෙක පවරා දීම සඳහා 1999 දී ලේඛනගත කරන ලදී. 2000 වර්ෂයේදී මෙම ප්‍රතිසංස්ථාන කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.

8.7 අයවැය හිඟය පියවීම

පුද්ගලිකරණ වැඩසටහන ප්‍රමාද වීම සහ පෙර වර්ෂයට වඩා අඩුවෙන් විදේශ සම්පත් උපයෝජනය හේතුකොටගෙන අයවැය හිඟයෙන් වැඩි කොටසක් දේශීය වශයෙන් මූල්‍යනය කෙරුණි. අයවැය කටයුතු සඳහා ලැබුණු දළ විදේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 22,630 ක් වූ අතර විදේශීය අංශයට කරනු ලැබූ ණය ආපසු ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 21,440 කි. මේ අනුව අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා ලැබූ ශුද්ධ විදේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,190 ක් වූ අතර 1998 එම ලැබීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,196 විය. අයවැය මූල්‍යණය සඳහා ලැබූ විදේශ ප්‍රදානයන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,761 දක්වා අඩු වූ අතර 1998 දී එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,200 විය. මේ අතර පුද්ගලිකරණ වැඩසටහන රුපියල් දශ ලක්ෂ 134 ක් ජනනය කළ අතර 1999 අයවැය මගින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,000 ක් ලැබීමට ඉලක්ක කරන ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශුද්ධ දේශීය ණය ගැනීම් 1998 පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 71,362 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 74,876 දක්වා වැඩි විය. කෙසේ නමුත් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත්විට දේශීය මූල්‍යනය 1998 දී හෝ සියයට 7 ක් පසාදන විට 1990 දී සියයට 6.7 දක්වා අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරයි. දේශීය බැංකු භාවිත අංශයෙහි සීමිත සම්පත් ප්‍රමාණයක් පමණක් පැවති බැවින් බැංකු වලින් ලබා ගත් ණය 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 25,995 (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 2.3) දක්වා වැඩි වූ අතර 1998 දී එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 18,954 (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 1.9) විය.

දේශීය අංශයෙන් ලබා ගත් දළ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 96,039ක් වූ අතර ඉන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 68,748 ක් බැංකු නොවන අංශයෙන් ලබා ගත් අතර ඉතිරි රුපියල් දශ ලක්ෂ 27,291ක් බැංකු වලින් ලබා ගන්නා ලදී. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, රුපියල් ණය සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් දේශීය අංශයෙන් ණය ලබා ගැනීමට භාවිතා කළ ප්‍රධාන ණය උපකරණ ලෙස තව දුරටත් පැවතුණි.

රජයේ ණය ගැනීම්වල වෙළඳපොළ කැමියාට තවදුරටත් වැඩි කිරීම සඳහා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් ලබා ගත් ණය ප්‍රමාණය මුළු දේශීය ණය ගැනීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස

සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුවද පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,802 සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,000 ක් ආයෝජනය කරන ලදී. ඉතිරි ආයෝජනයන් ප්‍රධාන ලෙස ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව සහ රාජ්‍ය අංශයේ අර්ථසාධක අරමුදල මගින් සිදු කරන ලදී.

1999 දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,000 ක් නිකුත් කිරීමත් සමඟ නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය අනුමත කර ඇති උපරිම සීමාව වන රුපියල් බිලියන 125 දක්වා වැඩි විය. මේ සමඟ වෙළෙඳපොළෙහි පවත්නා කල් ඉකුත් වීම වසරකට වඩා අඩු භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරු හේතුවෙන් වෙළෙඳපොළෙහි ඇති කෙටිකාලීන රජයේ ණය පත්‍ර ප්‍රමාණය 1999 දී වැඩි විය. 1999 දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙහි මහ බැංකුවේ මැදිහත් වීම 1998 වඩා කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි වූ අතර එයට වසර 2000 ගැටළුව (Y2K) සම්බන්ධව පැවති අවිනිශ්චිත භාවය නිසා වෙළෙඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාවය අඩුවීමෙන් පොලී අනුපාතයන් මත ඇති විය හැකි සීඨනය අඩු කිරීම සඳහා වර්ෂයේ අවසාන භාගය වනවිට මහ බැංකුව භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වැඩි වශයෙන් මිලදී ගැනීම හේතු විය. බැංකු අංශය සකුව ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 40,155 දක්වා වැඩි වූ අතර ඉන් භාගයකට වඩා මහ බැංකුව සකුව පැවතුණි. මුළු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සැලකීමේදී බැංකු අංශය සකුව පැවති බිල්පත් ප්‍රමාණය 1998 හැටියට 20 සිට සියයට 32 දක්වා වැඩි විය.

1999 දී බැංකු අංශය මගින් රජයට ලබා දෙන ලද ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 25,995 දක්වා වැඩි වූ අතර (මෙහි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයට කරන ලද එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 18 අඩු කළ පසු) එය පසුගිය වසරේ ලබා ගත් රුපියල් දශ ලක්ෂ 18,954 (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයන් මගින් ලබා ගත් ඇ.එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 100 සහිතව) සමඟ සැසඳිය හැක. මහබැංකුව මගින් 1999 දී රජයට ලබාදුන් ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශලක්ෂ 20,807 ක් විය. මෙම වැඩි වීම ප්‍රධාන ලෙස මහ බැංකුවේ තාවකාලික අත්කිකාරම් වැඩි වීම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,777), මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වැඩි වීම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 16,933) සහ මහ බැංකුවෙහි රජය විසින් පවත්වාගෙන ගිය තැන්පතු ගිණුම් උපයෝජනය කිරීම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 645) සඳහන් කළහක.

වාණිජ බැංකු මගින් රජයට ලබා දුන් ණය ප්‍රමාණය 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,484 ක් විය. මෙම වැඩි වීම බැංකු අධිරා පහසුකම් වැඩි වීම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,542), ආනයන බිල්පත් මත ගෙවීමට ඇති වගකීම් වැඩි වීම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,324), බැංකු සතු රජයේ සුරකුම්පත් වැඩි වීම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 571), රජයේ ගිණුම්වල වැඩිවීමට (රුපියල් දශලක්ෂ 1,021) සහ රජය වාණිජ බැංකුවලට ඇති වෙනත් වගකීම් ඉහල යාම (රුපියල් දශ ලක්ෂ 68) යන කරුණුවල ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයකි.

1999 දී අයවැය කටයුතු සඳහා ලැබූ මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 22,630ක් වූ අතර 1998 දී එම ලැබීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 28,547 ක් විය. 1999 විදේශ සම්පත් උපයෝජනය අඩු වීම කෙරෙහි විශාල ලෙස විදේශ මූල්‍යනය යටතේ ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ වරාය සංවර්ධන

පසුගිය වර්ෂයේ පැවති සියයට 46 සිට 1999 දී සියයට 63 දක්වා වැඩි කරන ලදී. මුදල්මය වශයෙන් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් දේශීය මූලාශ්‍ර වලින් ලබා ගත් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 60,880ක් වූ අතර එම ණය ගැනීම් 1998 හා 1997 දී පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 34,741 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,000ක් විය. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් දේශීය බැංකු නොවන අංශයෙන් ලබාගත් දළ ණය ප්‍රමාණය 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 58,500 ක් වූ අතර ඉතිරි රුපියල් දශලක්ෂ 2,380 බැංකු අංශයෙන් ලබාගති. දිගුකාලීන ණය වෙළෙඳපොළක් ඇති කිරීම සඳහා 1999 දී ඒ වනවිට පැවති වසර 2, 3 හා 4 යන කල් පිරීමේ කාලයන් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සමඟ වර්ෂ 5 සහ වසර 6 යන කල්පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කරන ලදී. 1999 දී පරිනත කාලය වර්ෂ 2 - 6 දක්වා වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා කපන් පොලී අනුපාත සියයට 11.00 - 12.00 ස්ථාවරව තබා ගත්තද එම බිල්පත් සඳහා වෙළෙඳපොළ මගින් තීරණය වූ බර තැබූ පොලී අනුපාතය සියයට 12.64 - 14.02 යන පරාසයක පැවතුණි. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව වැනි ආයතනික ආයෝජකයින් ප්‍රධාන ලෙස කටයුතු කළද, බැංකු නොවන ආයෝජකයින් මිලදී ගැනීම් මුළු නිකුත් කිරීම් වලින් සියයට 59 දක්වා වැඩි වූ අතර 1998 දී එය සියයට 47 ක් විය. රජයේ සෘජු පාලනයට අයත් නොවන ආයෝජකයින් අතර භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ජනප්‍රියත්වය වැඩි වීම මෙමගින් පිළිබිඹු කරයි.

රුපියල් ණය මගින් අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා දේශීය අංශයෙන් සම්පත් රැස් කිරීමෙහි කැපී පෙනෙන අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරයි. රුපියල් ණය මගින් ලබා ගත් දළ ණය ප්‍රමාණය 1998 දී පැවති රුපියල් දශ ලක්ෂ 52,300 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 22,986 දක්වා අඩු විය. කෙසේ වුවද රුපියල් ණය මගින් රැස් කර ගත් ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 11,486 වූ අතර එය 1998 මට්ටමේම පැළ 3.6% ක් විය. රුපියල් ණය සඳහා පොලී අනුපාතයන් වසර 2 - 10 පරාසයක පරිනත කාලයක් ඇති ණය සඳහා සියයට 12.00 - 12.50 පරාසයක ස්ථාවරව පැවතුණි. ඉකුත් වසරේ මෙන්ම සේවක අර්ථසාධක අරමුදල 1999 රුපියල් ණය වැඩසටහනේ ප්‍රධාන ගැණුම්කරු ලෙස ක්‍රියා කරමින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 12,132 ක දළ ආයෝජනයන් කරන ලද අතර ඒ හා සමාන්තරව සේවක භාරකාර අරමුදල

සහ බලශක්ති කටයුතු සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රමාද වීම සඳහන් කළහැක. ශුද්ධ ණය ලැබීම් සැලකීමේදී අයවැය මූල්‍යනය සඳහා ලැබූ විදේශ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,190 (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 0.1) වූ අතර එය 1999 මුළු අයවැය හිඟයෙන් සියයට 1 ක් පමණක් මූල්‍යනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් විය. 1998 දී ලැබූ ශුද්ධ විදේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,196 (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 1.0) වූ අතර එය මුළු අයවැය හිඟයෙන් සියයට 11 ක් පියවා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් විය. මේ අතර විදේශ ප්‍රදානයන් ලෙස ලැබූ සම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,721 ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර 1998 දී එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,200 විය. ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රමාදයන් අඩු කිරීම මෙන්ම අයවැය සඳහා දේශීය අංශයෙන් සම්පත් ලබා ගැනීම නිසා පෞද්ගලික ආයෝජකයින්ට වන බලපෑම වළක්වාලීමට හා පොලී අනුපාත වැඩි වීම අවම කිරීමටද අයවැය හිඟය අඩු කිරීමේ දැඩි අවශ්‍යතාවය ඉහත උපතනීන් තුළින් අවධාරණය කෙරේ.

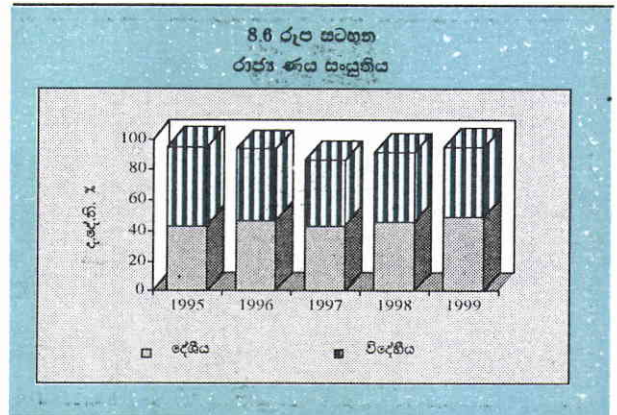
8.8 රාජ්‍ය ණය

1999 වසර අවසාන වනවිට රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 1,051 වූ අතර එය 1998 අවසානයේදී වූ ණය ප්‍රමාණයට වඩා සියයට 14 කින් වැඩි වීමකි. දේශීය ණය ගැනීම් වැඩි වීම සහ විනිමය අනුපාතිකයේ විචලනය මෙම වැඩි වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. 1999 අවසාන වනවිට දේශීය ණය මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 52 ක් විය. රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 91 සිට 1999 දී සියයට 95 දක්වා වැඩි විය.

දේශීය ණය

අයවැය හිඟය මූල්‍යනයට දේශීය සම්පත් වැඩි වශයෙන් යොදා ගැනීම පිළිබිඹු කරමින් රජයේ දේශීය ණය ප්‍රමාණය සියයට 17 න් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 543,465 ක් විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස එය 1998 පැවති සියයට 46 සිට 1999 දී සියයට 49 දක්වා වැඩි විය. බැංකු ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා 1993 හා 1996 දී නිකුත් කරන ලද රුපියල් බිලියන 48 ක ප්‍රමාණයද මෙම දේශීය ණය ප්‍රමාණයට ඇතුළත් වේ. මැදි හා දිගුකාලීන ණය වෙළඳපොළ වැඩි දියුණු කිරීමේ රජයේ ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව එවැනි සුරැකුම්පත් මගින් වැඩි සම්පත් ප්‍රමාණයක් රැස් කිරීම හේතුවෙන් 1999 දී දිගු හා මැදිකාලීන ණය ප්‍රමාණය සියයට 22 න් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 367,579 ක් විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුතු මගින් 1999 දී ලබා ගත හැකි අනුමත සම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 125 කට සීමා වීමෙන් ඇති වූ බාධාව නිසා කෙටිකාලීන ණය ප්‍රමාණයෙහි සියයට 8 ක මන්දගාමී වර්ධනයක් වාර්තා විය. එමනිසා මධ්‍යකාලීන හා දිගුකාලීන ණය ප්‍රමාණය මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් 1998 දී පැවති සියයට 65 සිට 1999 දී සියයට 68 දක්වා කවදුරටත් වැඩි විය. මෙම අනුපාතය 1995 දී සියයට 55 ක් විය.

1999 අවසානයේ දී රුපියල් සුරැකුම්පත් මගින් ලබා ගත් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 262,056 ක් විය. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව

රුපියල් ණය වැඩසටහනේ ප්‍රධාන දායකයන් වූ අතර රුපියල් ණය සුරැකුම්පත්වල මුළු ආයෝජනයෙන් සියයට 70 කට දායක විය.

භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රමාණය පසුගිය වසරේ වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 48,915 සිට 1999 අවසාන වනවිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 104,867 දක්වා වැඩි විය. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මධ්‍යකාලීන හා දිගුකාලීන ණය ප්‍රමාණයෙන් 1997 දී හා 1998 දී පිළිවෙලින් සියයට 4 හා සියයට 16 ක් වූ අතර එය 1999 දී සියයට 29 දක්වා ඉහළ ගියේය.

පසුගිය වර්ෂයේ සියයට 35 ක් වූ දේශීය ණය ප්‍රමාණයේ කෙටිකාලීන ණය සංයුතිය 1999 දී සියයට 32 දක්වා අඩු විය. රුපියල් දශ ලක්ෂ 175,886 ක් වූ කෙටිකාලීන ණය ප්‍රමාණයෙහි රුපියල් දශ ලක්ෂ 124,996 භාණ්ඩාගාර බිල්පත්ද, මහ බැංකු අත්තිකාරම් රුපියල් 22,969 ක්ද සහ දේශීය අංශයට අයත් රජයේ අනිකුත් බැරකම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 27,921 ක්ද ඇතුළත් වේ.

බැංකු අංශයෙන් ණය ලබා ගැනීමේ වැඩි වීම පිළිබිඹු කරමින් 1999 දී එම අංශයෙන් ලබා ගත් ණය ප්‍රමාණය සියයට 2 න් වැඩි විය. එය දේශීය මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 25 ක් විය. බැංකු අංශයට නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 26,617 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 139,671 ක් විය. බැංකු ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 43,481 ක් වූ දිගුකාලීන බැඳුම්කරද ඇතුළත්ව වාණිජ බැංකුවලට සහ මහ බැංකුවට අයත් නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 90,804 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 48,867 ක් විය. ප්‍රධාන වශයෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්-ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 16,933 කින් කියුණු ලෙස වැඩි වීම සහ තාවකාලික අත්තිකාරම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,777 න් වැඩි වීම හේතුවෙන් මහ බැංකුව සතු ණය ප්‍රමාණය සියයට 80 කින් වැඩි විය. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,145 න් සහ අනිකුත් බැරකම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 784 න් වැඩි වීම නිසා වාණිජ බැංකු සතු නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය සියයට 6 න් වර්ධනය විය.

විදේශීය ණය

විනිමය අනුපාත විචලනය වීම නිසා නොපියවූ ණය වගකීම රුපියල් දශ ලක්ෂ 37,989 න් ඉහළ යෑම හේතුවෙන් මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණය 1999 දී සියයට 10 කින්

8.6 සංඛ්‍යා සටහන
නොපිය වූ රාජ්‍ය ණය (වර්ෂය අවසානයට)

රුපියල් දශලක්ෂ

	1995	1996	1997	1998	1999
					නාවකාලින
මුළු දේශීය ණය (අ)	289,410	356,702	387,740	463,426	543,465
කෙටිකාලීන	130,535	149,798	137,494	163,253	175,886
මැදි හා දිගුකාලීන	158,875	206,904	250,246	300,173	367,579
ණය උපකරණ අනුව	289,410	356,702	387,740	463,426	543,465
රුපියල් සුරැකුම්පත්	157,928	205,975	239,475	250,570	262,056
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	113,771	124,996	114,996	119,996	124,996
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙනත්	-	-	10,000	48,915	104,867
ආයතන අනුව	289,410	356,702	387,740	463,426	543,465
බැංකු	111,025	101,764	100,536	113,054	139,671
මහ බැංකුව	26,878	34,303	19,770	27,179	48,867
වාණිජ බැංකු(ආ)	84,147	67,461	80,766	85,875	90,804
නිදන් අරමුදල්	100	100	100	100	100
බැංකු නොවන	178,286	254,839	287,104	350,272	403,694
ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව	48,406	47,794	62,498	67,260	79,555
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	95,000	113,236	134,867	157,711	181,581
වෙනත්	34,880	93,809	89,739	125,301	142,558
මුළු විදේශීය ණය	346,286	359,685	376,331	461,273	507,866
ව්‍යාපෘති ණය	286,848	302,960	320,867	400,284	444,423
ව්‍යාපෘති නොවන ණය	59,438	56,725	55,464	60,989	63,443
ආයතන අනුව	346,286	359,685	376,331	461,273	507,866
සහනදායී ණය	336,795	350,319	362,435	446,331	497,672
සහනදායී නොවන ණය	9,491	9,366	13,896	14,942	10,194
ව්‍යවහාර මුදල් අනුව	346,286	359,685	376,331	461,273	507,866
විගැහි	115,537	130,818	142,733	179,124	195,799
එක්සත් ජනපද ඩොලර්	72,488	74,918	83,111	89,877	91,282
යෙන්	101,537	99,868	98,738	132,371	164,800
ඩොයිඡ් මාර්ක්	29,114	27,313	25,746	29,747	27,375
වෙනත්	27,610	26,768	26,003	30,154	28,610
විදේශීය සැපයුම්කරුවන්ගේ ණය	1,020	923	499	575	530
නොපිය වූ මුළු රාජ්‍ය ණය	635,696	716,387	764,071	924,699	1,051,331
නිදන් අරමුදල් අත්හළ පසුව නොපිය වූ මුළු රාජ්‍ය ණය	635,596	716,287	763,971	924,599	1,051,231
සටහන :					
රාජ්‍ය ණය/ද.දේ.නි.(%)					
දේශීය ණය	43.3	46.4	43.5	45.5	48.9
විදේශීය ණය	51.9	46.8	42.3	45.3	45.7
මුළු රාජ්‍ය ණය	95.2	93.3	85.8	90.8	94.7

(අ) 1993 දී සහ 1996 දී නිකුත් කරන ලද රු.දශලක්ෂ 24,088 සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 23,873 ක් වූ දිගුකාලීන බැඳුම්කර ඇතුළත්ය.

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(ආ) විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයන්ගෙන් (FCBU's) ලබාගත් නොපියවූ ණය 1998 අවසානයට රුපියල් දශලක්ෂ 6,773 (එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ 100)ද; 1999 අවසානයට රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,913 ද (එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 82) ඇතුළත්ය.

වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 507,866 ක් විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණය ආන්තිකව සියයට 46 දක්වා වැඩි විය. ජපාන යෙන් අගය රුපියලට එරෙහිව 1999 දී සියයට 20 ක් අතිප්‍රමාණය වීම බාහිර ණය ප්‍රමාණය ඉහළ යෑමට දායක විය. ව්‍යාපෘති ණය සියයට 11 කින් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 444,423 ක් වූ අතර ව්‍යාපෘති නොවන ණය සියයට 4 න් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 63,443 ක් විය.

සැපයුම්කරුවා වූ අතර ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන අරමුදල පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,695 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,579 ක දළ ණය දීමි ලබා දුනි. මුදල් භාණ්ඩ සහ අනෙකුත් ණය අයත් ව්‍යාපෘති නොවන ණය ප්‍රමාණය විනිමය අනුපාතික විචලනය වීම නිසා පමණක් ඉහළ ගියේය.

1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,424 ක දළ ණය දීමි ලබා දෙමින් ජපානය විශාලතම ද්විපාර්ශවීය ව්‍යාපෘති ණය

1999 දී විදේශීය ණය ප්‍රමාණයේ ඉහළ යෑමට මූලික හේතුව වූයේ නොපියවූ සහනදායී ණය ප්‍රමාණය වැඩිවීම වන අතර එය සියයට 12 න් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 497,672 ක් විය. සහනදායී ණය ප්‍රමාණය මුළු විදේශීය ණය

ප්‍රමාණයේ අනුපාතයක් ලෙස 1998 පැවති සියයට 97 සිට 1999 දී සියයට 98 දක්වා වැඩි විය. සහනදායී ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 50 ක් පමණ ද්විපාර්ශ්වීය ණය විය. මේ අතර ප්‍රධාන වශයෙන් පාවෙන අනුපාත තෝරාගත් මගින් ලබා ගත් ණය වලින් කොටසක් (එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 50 න් එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 34 ක්) 1999 දී ආපසු ගෙවීම නිසා ව්‍යාපෘති නොවන ණය සියයට 32 න් අඩු වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,194 ක් විය.

8.7 සංඛ්‍යා සටහන
විනිමය අනුපාතිකයේ විචලනයන් විදේශීය ණය
කෙරෙහි ඇතිකළ බලපෑම (අ)

	රුපියල් දශලක්ෂ				
	1995	1996	1997	1998	1999 (අ)
දළ ලැබීම්	24,359	23,992	24,642	30,996	24,741
ආපසු ගෙවීම්	8,477	8,939	10,004	11,576	16,137
අදාළ ලැබීම්	15,882	15,053	14,638	19,420	8,604
විනිමය අනුපාතිකයේ විචලනය					
මහ වගකීමේ වෙනස	28,592	-1,654	2,008	65,522	37,989
මාලව්‍යේදායී අවසානයෙහි වගකීම	346,286	359,685	376,331	461,273	507,866

(අ) ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය ණය මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සපයන ලද දත්ත
ලැබූ දිනය අනුව වටිනාකම් සටහන් කිරීමේ ක්‍රමය පදනම් කොට ඇත.
(ආ) තාවකාලික

විදේශීය ණය ප්‍රමාණයෙහි ව්‍යවහාර මුදල් සංයුතිය මෑතකාලීනව කැපී පෙනෙන ලෙස වෙනස් වී ඇත. මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් ජපාන යෙන් වලින් සමන්විත ණය ප්‍රමාණය 1998 සියයට 29 සිට සියයට 32 දක්වා වැඩි වුණු අතර, එක්සත් ජනපද ඩොලර් වලින් සමන්විත ණය ප්‍රමාණය සියයට 19 සිට සියයට 18 දක්වා අඩු විය. වි.ගැ.හි. වලින් සමන්විත ණය ප්‍රමාණය මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 38 ක පමණ අගයක 1999 වසර තුළදීද පැවතිණි. මෙම මුදල් වලින් සමන්විත ණය ප්‍රමාණය මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 90 ක් පමණ විය. ලෝක වෙළඳපොළේ ජපාන යෙන් අගය උච්චාවචනයවීම ජපාන යෙන් වලින් සමන්විත ඉහළ ණය ප්‍රමාණයක් සහිත ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය ණය ප්‍රමාණය කෙරේ කැපී පෙනෙන බලපෑමක් ඇති කෙරිණි.

රජයේ ණය සේවා ගෙවීම්

විකල්ප කල් පිරීමේ කාලයන් සහිත රුපියල් ණය 1998 දී ගෙවීම නිසා දේශීය අංශයට ණය ආපසු ගෙවීම් අඩු වීම පිළිබඳ කරමින් රජයේ ණය සේවා ගෙවීම් 1999 දී සියයට 10 කින් අඩු වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 103,885 ක් විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ණය සේවා ගෙවීම් 1998 දී පැවැති සියයට 11.3 සිට 1999 දී සියයට 9.3

8.8 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය ණය සේවා ගෙවීම්

	රුපියල් දශලක්ෂ				
	1995	1996	1997	1998	1999 (අ)
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්	77,675	82,163	83,729	114,866	103,885
ණය ආපසු ගෙවීම්	36,546	33,240	28,483	59,968	41,762
දේශීය	28,069	22,749	15,232	41,617	20,322
විදේශීය	8,477	10,491	13,251	18,351	21,440
පොළී ගෙවීම්	41,129	48,923	55,246	54,898	62,123
දේශීය	34,967	42,184	48,554	47,598	53,371
කෙටිකාලීන	13,947	18,053	18,174	12,398	13085
මධ්‍ය හා දිගුකාලීන	21,020	23,231	30,381	35,200	40837
විදේශීය	6,162	6,739	6,692	7,300	8,752
පොළී ගෙවීම්/වර්තන වියදමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	26.68	27.93	29.90	27.50	29.97
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	11.63	10.69	9.40	11.28	9.35
විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/අපනයනවල ප්‍රතිශතයක් ලෙස	7.50	7.60	7.27	8.37	9.29

(අ) තාවකාලික මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

දක්වා අඩු විය. මුළු පොළී ගෙවීම් ප්‍රමාණය රජයේ වර්තන වියදමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පසුගිය වසරේ සියයට 28 සිට සියයට 30 දක්වා වැඩි වූ අතර විදේශීය ණය සේවා ගෙවීම් අපනයනවල ප්‍රතිශතයක් ලෙස පසුගිය වසරේ සියයට 8 සිට 1999 දී සියයට 9 දක්වා වැඩි විය.

මුළු ණය ආපසු ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 41,762 ක් වූ අතර ඉන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 20,322 දේශීය ණය ආපසු ගෙවීම්ද, රුපියල් දශ ලක්ෂ 21,440 විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම්ද විය. 1999 ආපසු ගෙවීමට තිබූ රුපියල් ණය රුපියල් දශලක්ෂ 16,000 ක් 1998 දී විකල්ප කල් පිරීම් යටතේ ගෙවා නිම කිරීම නිසා දේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් සියයට 52 න් අඩු විය. විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් (ආරක්ෂක අංශවල මිලදී ගැනීම් සඳහා කල් දමන ලද ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,303 ක් සහ පාවෙන අනුපාත තෝරාගත් මගින් ලබා ගත් ණය වලින් එ.ජ. ඩොලර් 34 ක් කලින් ගෙවා නිම කිරීමත් ඇතුළත්) 1998 දී වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 18,351 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 21,440 දක්වා වැඩි විය.

මුළු පොළී ගෙවීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 62,123 ක් වූ අතර ඉන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 53,371 දේශීය ණය සඳහාද, රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,752 විදේශීය ණය සඳහාද විය. දේශීය අංශයේ ණය ප්‍රමාණය 1999 දී සියයට 17 න් ඉහළ ගියද දේශීය පොළී ගෙවීම් ඊට අඩු වර්ධනයක් වූ සියයට 12 න් ඉහළ යාම රජයේ සුරැකුම්පත්වල පොළී අනුපාතිකයන්වල මෑත කාලීන පහළ යෑමේ බලපෑම පිළිබිඹු කරයි. නොපියවූ මධ්‍ය කාලීන ණය ප්‍රමාණයේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 67,406 කින් 1999 ඉහළ යෑම දේශීය අංශයේ ණය සඳහා පොළී ගෙවීම් වැඩි වීමට ප්‍රධාන ලෙස දායක විය. විදේශීය ණය සඳහා පොළී ගෙවීම් 1998 පැවති සියයට 9 හා සැසඳීමේදී 1999 දී සියයට 20 න් වැඩි වී රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,752 ක් විය.